

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філологічний факультет
Катедра української літератури імені акад. Михайла Возняка

Затверджено

на засіданні кафедри української літератури
імені акад. Михайла Возняка
філологічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 29 серпня 2024 р.)

Завідувач кафедри Володимир МИКИТЮК

СИЛАБУС

з навчальної дисципліни

«ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ
ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ СТОЛІТТЯ»

для студентів II курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі
спеціальності 014 Середня освіта
спеціалізації 014.01 Українська мова і література

Назва дисципліни	«Історія української літератури II-ої половини XIX століття»
Адреса викладання дисципліни	Львівський національний університет ім. Івана Франка м. Львів, вул. Університетська, 1
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Філологічний факультет Катедра української літератури імені акад. Михайла Возняка
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	01 Освіта/Педагогіка Спеціальність 014 Середня освіта Спеціалізація 014.01 Українська мова і література
Викладач дисципліни	Корнійчук Валерій Семенович – доктор філологічних наук, професор
Контактна інформація викладача	valerkor@ukr.net
Консультації з питань навчання дисципліни	Консультації відбуваються в день проведення дисципліни за попередньою домовленістю. Також можливі консультації онлайн. Для погодження часу консультацій слід писати на електронну пошту викладача.
Сторінка дисципліни	https://philology.lnu.edu.ua
Інформація про дисципліну	«Історія української літератури II-ої половини XIX століття» є нормативною дисципліною для студентів II курсу за спеціальністю 014, зі спеціалізації 014.01 Українська мова та література. Викладається в 4-му семестрі в обсязі 16 лекційні години і 16 години практичних занять. Підсумковий контроль – іспит.
Коротка анотація дисципліни	«Історія української літератури другої половини XIX століття» є складовою ланкою курсу «Історія української літератури», провідною в системі формування майбутнього спеціаліста з української філології. Цей період дуже важливий не тільки як феномен літературний, а й як могутній ідеологічний чинник, бо після І. Котляревського аж до Т. Шевченка над українською літературою висів «дамоклів меч» нерозуміння, невизнання, заборони, а то й духовного та фізичного знищення. З появою легіону українських письменників у другій половині XIX століття вже не могло бути й мови про занепад чи ліквідацію української літератури, хоча такі спроби не припинялися навіть у XX-му столітті. Віроломне нашестя московських варварів 24 лютого 2022 року вкотре підняло проблему національного виживання, й духовні надбання української класики знову прислужилися в ідеологічній війні з супостатом. Водночас із виховними, українська література цього періоду покликана розв'язати й суто етичні й естетичні проблеми. Актуальним на сучасному етапі є також подолання стереотипів її «неповноти», міфу «романтичного народництва», що особливо активно насаджується останнім часом.
Мета й завдання дисципліни	Мета полягає в якнайбільш повному, достовірному, системному й послідовному висвітленні українського літературного процесу другої половини XIX ст. як окремого феномену в контексті всієї української літератури, у з'ясуванні закономірностей її розвитку через включення в європейський контекст і внутрішньолітературні порівняння з

	<p>урахуванням специфіки викладання цієї дисципліни в середній загальноосвітній школі.</p> <p>Завдання – розкрити особливості літературного процесу другої половини XIX століття; звернути увагу студентів на брутальні спроби російської імперії знищити українське художнє слово й водночас показати ліберальну політику Габсбурзької монархії стосовно галицьких українців у галузі культури, літератури, шкільництва тощо; охарактеризувати основні напрями розвитку українського письменства в контексті світової літератури; простежити головні тенденції функціонування художніх жанрів, стилів, напрямів; об’єктивно і толерантно оцінити місце кожного митця в літературному процесі, подолавши стереотип «неповноти» української літератури; системно проаналізувати знакові художні твори, враховуючи програму з української літератури для 9–10 класів середньої загальноосвітньої школи; навчити студентів самостійно оцінювати літературні тексти, явища, літературознавчі розвідки, критичні статті; узагальнити та систематизувати вивчений матеріал; підвищити рівень читацької компетенції здобувачів освіти; оптимізувати засобами художнього слова процес формування літературних здібностей, гармонізації духовності особистості майбутніх педагогів-словесників.</p>
<p>Література для вивчення дисципліни</p>	<p>Основна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Антонович Д. Триста років українського театру: 1619 – 1919. Київ, 2003. 2. Білецький О. Українська література серед інших літератур світу // Білецький О. Зібрання праць: У 5 т. Київ, 1965. Т. 2. 3. Бондар М. Поезія пошевченківської епохи. Система жанрів. Київ, 1986. 4. Гнатюк М. Літературознавчі концепції в Україні II пол. XIX – поч. XX ст. Львів, 2002. 5. Гнатюк М. Іван Франко і проблеми теорії літератури. Київ, 2010. 6. Гром’як Р. Історія української літературної критики (від початків до кінця XIX ст.). Тернопіль, 1999. 7. Денисюк І. Розвиток української малої прози XIX – початку XX ст. Київ, 1981; Львів, 1999. 8. Єфремов С. Історія українського письменства. Київ, 1995. 9. Жулинський М. Слово і доля: [Українські письменники XIX – XX ст.]. Навчальний посібник. Київ, 2002. 10. Зеров М. Українське письменство XIX ст. // Зеров М. Твори: У 2 т. Київ, 1990. Т. 2. 11. Івашиків В. Українська романтична драма 30 – 80-х років XIX ст. Київ, 1990. 12. Історія української літератури: У 2 т. / За ред. О. Гнідан. Київ, 2003. Т. 1–2. 13. Історія української літератури другої половини XIX століття / За ред. В. Поважної, М. Грицяя. Київ, 1986. 14. Історія української літератури: У 12 томах. Т. 6-8. Київ: Наукова думка. 15. Історія української літератури XIX ст.: У 3 кн. Київ, 1996. Кн. 2–3.

16. *Калениченко Н.* Українська література XIX ст. Напрями, течії. Київ, 1977.
17. *Козлов А.* Українська дожовтнева драматургія. Еволюція жанрів. Київ, 1991.
18. *Корнійчук В.* Ліричний універсум Івана Франка: Горизонти поетики. Львів, 2004.
19. *Легкий М.* Проза Івана Франка: поетика, естетика, рецепція в критиці. Львів, 2021.
20. *Мищук Р.* Українська оповідна проза 50 – 60-х рр. XIX ст. Київ, 1978.
21. *Нахлік Є.* Українська романтична проза 20 – 60-х рр. XX ст. Київ, 1988.
22. Спогади про Івана Франка / Упорядкування, коментарі і вступна стаття М. Гнатюка. Львів, 2011.
23. *Тихолоз Б.* Франко як текст: досліди і досвіди. Львів, 2021.
24. *Франко І.* З останніх десятиліть XIX віку // *Франко І.* Зібрання творів: У 50 т. Київ, 1976–1986. Т. 41.
25. *Франко І.* Нарис історії українсько–руської літератури до 1890 // *Франко І.* Зібрання творів: У 50 т. Київ, 1976–1986. Т. 41.
26. *Чижевський Д.* Історія української літератури (від початків до доби реалізму). Тернопіль, 1994.

Допоміжна:

1. *Бернштейн М.* Іван Манжура. Життя і творчість. – К., 1977.
2. *Бетко І.* Біблійні мотиви в українській літературі. – К., 1990.
3. *Білоштан Я.* Драматургія Івана Франка. – К., 1956.
4. *Бондар Л.* Під знаком хреста: франкознавчі студії: 36 статей. Львів, 2008.
5. *Бунчук Б.* Віршування Івана Франка: Монографія. – Чернівці, 2000.
6. *Вієвський В.* Поетика комедійної творчості І.Карпенка-Карого. – Кіровоград, 1995.
7. *Вірченко Т., Козлов Р.* Непокірний. Грані долі Бориса Грінченка: монографія. Київ, 2023.
8. *Вовк О.* Борис Грінченко та проблеми розвитку української дитячої літератури: художнє вираження етнокультурної кореневості: монографія. Дрогобич, 2014.
9. *Возняк М.* З життя і творчості Івана Франка. – Львів, 1955.
10. *Герасименко В.* Анатолій Свидницький: літературний портрет. – К., 1959.
11. *Герасименко В.* Степан Руданський. Життя і творчість. – К., 1985.
12. *Гнатюк М.* «Твоїми говоритиму устами...»: Іван Франко в контексті свого часу. Київ, 2021.
13. *Голод Р.* Іван Франко та літературні напрями кінця XIX – початку XX століття. – Івано-Франківськ, 2005.
14. *Грабович Г.* До історії української літератури: Дослідження, есеї, полеміка. – К., 2003.
15. *Грицай М.* Марко Вовчок. Творчий шлях. – К., 1983.
16. *Гуляк А.* Олена Пчілка: Нарис життя і творчості. – К., 1996.
17. *Гундорова Т.* Франко не Каменярь. Франко і Каменярь. – К.,

2006.

18. *Гусар-Струк Д.* Реабілітація “Хмар” Івана Нечуй-Левицького // Літературознавство: Матеріали III
19. *Денисюк І.* До проблеми новаторства новелістики І.Франка // Українське літературознавство. Іван Франко: Статті та матеріали. – Львів, 1986. – Вип. 46. – С.32–38.
20. *Денисюк І.* Мала проза Бориса Грінченка (Нотатки про майстерність) // *Денисюк І.* Літературознавчі та фольклористичні праці: У 3 т., 4 кн. – Львів, 2005. – Т.1: Літературознавчі дослідження. – Кн. 2. – С.60–70.
21. *Денисюк І.* Політичне оповідання І.Франка // Українське літературознавство. Іван Франко: Статті і матеріали. – Львів, 1980. – Вип. 34. – С.16–26.
22. *Деркач Б.* Леонід Глібов. Життя і творчість. – К., 1982.
23. *Євшан М.* Критика; Літературознавство; Естетика. – К., 1998.
24. *Євшан М.* Пісня про Мойсея (Студія над твором І.Франка) // *Євшан М.* Критика; Літературознавство; Естетика. – К., 1998. – С.435–443.
25. *Жук Н.* Анатолій Свидницький: Нарис життя і творчості. – К., 1987.
26. Іван Франко: дух, наука, думка, воля. Т. 1. Львів, 2008. Т. 2. Львів, 2010.
27. Іван Франко. “Зів’яле листя”: тексти, матеріали, дослідження. – Львів, 2007.
28. *Іванченко Р.* Іван Нечуй-Левицький. Нарис життя і творчості. – К., 1980.
29. *Івашиків В.* Іван Тобілевич (Карпенко-Карий). Нарис життя і творчості. Тернопіль, 2011.
30. *Івашиків В.* Художня, літературознавча і фольклорна парадигма ранньої творчості Пантелеймона Куліша. Львів, 2009.
31. Індивідуальні стилі українських письменників ХІХ – початку ХХ ст.: Зб.статей / За ред. М.Яценка. – К., 1987.
32. *Каспрук А.* Українська поема кінця ХІХ – початку ХХ ст. Ідеї, теми, проблеми жанру. – К., 1973.
33. *Каспрук А.* Філософські поеми І.Франка. – К., 1965.
34. *Кирилюк Є.* Вічний революціонер: Життя і творчість Івана Франка. – К., 1966.
35. *Киричок П.* Марко Кропивницький. Літературний портрет. – К., 1985.
36. *Клим’юк Ю.* Лірика Івана Франка як система жанрів. – Чернівці, 2006.
37. *Кобижча Н.* Культурницька діяльність Бориса Грінченка: світоглядний аспект: монографія. Київ, 2017.
38. *Ковалець Л.* Юрій Федькович: Історія розвитку творчої індивідуальності письменника: монографія. К., 2011.
39. *Колесник П.* Син народу. Життя і творчість Івана Франка. – К., 1957.
40. *Колесник П.* Степан Руданський // *Руданський С.* Співомовки. Переклади та переспіви. – К., 1985.
41. *Колесник П.* Степан Руданський. Літературний портрет. – К., 1971.
42. *Коломієць В.* Добра і правди син: Старицький-драматург. –

К., 1993.

43. Корифеї українського театру: Матеріали про діяльність театру корифеїв: Зб. – К., 1982.
44. *Корнійчук В.* Давнє і нове. Монографія. Львів, 2024.
45. *Корнійчук В.* “Мов органи в величному храмі...”. Контексти й інтертексти Івана Франка. Львів, 2007.
46. *Левчик Н.* Поезія М.П.Старицького (жанрові та образно-стильові особливості). – К., 1990.
47. *Лесин В.* Юрій Федькович: До 150-річчя від дня народження. – К., 1984.
48. *Маковей О.* Життєпис Осипа Юрія Гординського-Федьковича. – Чернівці, 2005.
49. Марко Вовчок: Статті і дослідження. – К., 1985.
50. *Мельник Я.* ... І остатня часть дороги. Іван Франко: 1908–1916. Дрогобич, 2006.
51. *Наєнко М.* Іван Франко: тяжіння до модернізму. Київ, 2006.
52. *Нахлік Є.* Віражі Франкового духу: Світогляд. Ідеологія. Література. Київ, 2019.
53. *Нахлік Є.* Пантелеймон Куліш: особистість, письменник, мислитель: У 2-х т. – К., 2007.
54. *Новиков А.* Художній універсум Марка Кропивницького. Монографія. Харків, 2006.
55. Павло Грабовський у документах, спогадах, дослідженнях: Збірник. – К., 1965.
56. *Панченко В.* Поет революційного гарту: До 125-річчя від дня народження П.А.Грабовського. – К., 1989.
57. *Пастух Б.* Борис Грінченко – безкомпромісний лицар національної ідеї. Луганськ, 2006.
58. *Пастух Т.* Романи Івана Франка. – Львів, 1998.
59. *Погрібний А.* Борис Грінченко. Нарис життя і творчості. – К., 1988.
60. *Погрібний А.* Яків Щоголев. Літературний портрет. – К., 1986.
61. *Пода О.* Олекса Стороженко: нарис життя і творчості. Вінниця, 2008.
62. *Поліщук В.* Художня проза Михайла Старицького: Проблематика й особливості поетики романів і повістей письменника: Монографія. – Черкаси, 2003.
63. *Працьовитий В.* Національна самобутність драматургії Івана Франка. – Львів, 2006.
64. *Працьовитий В.* Українська історична драматургія. Львів, 2009.
65. Розвиток жанрів в українській літературі ХІХ - початку ХХ ст.: Зб.статей /За ред. М. Яценка. – К., 1986.
66. *Сеник Л.* Студії ліричної драми Івана Франка “Зів’яле листя”. Львів, 2007.
67. *Скоць А.* Поеми Івана Франка. – Львів, 2002.
68. *Тихолоз Б.* Ерос versus Танатос (філософський код “Зів’ялого листя”). – Львів, 2004.
69. *Тихолоз Б.* Психодрама Івана Франка в дзеркалі рефлексійної поезії (студії). – Львів, 2005.
70. *Тихолоз Б.* Філософська лірика Івана Франка. Діалектика поетичної рефлексії. Львів, 2009.

71. *Тихолоз Н.* Казкотворчість Івана Франка (генеологічні аспекти). – Львів, 2005.
72. *Ткачук М.* Жанрова структура романів Івана Франка. – Тернопіль, 1996.
73. *Ткачук М.* Естетична концепція дійсності в бориславському циклі творів І.Я.Франка (монографічне
74. *Ткачук М.* Лірика Івана Франка. – Тернопіль, 2006.
75. *Топська Н.* Батько українського театру. Київ, 2017.
76. Українська літературознавча думка в Галичині за 150 років: Хрестоматія / Л. Сенік (ред.) – Львів, 2002. – Т.1.
77. Український драматичний театр: Нариси історії: У 2 т. – Т.1: Дожовтневий період. – К., 1967.
78. *Ушкалов Л.* Реалізм – це есхатологія: Панас Мирний. Харків, 2012.
79. *Филипович П.* Шляхи Франкової поезії // *Филипович П.* Літературно-критичні статті. – К., 1991. – С.61–94.
80. *Франко І.* Анатоль Патрикійович Свидницький (Уваги до його “Люборацьких”) // *Франко І.* Зібр. творів: У 50 т. – К., 1976–1986. – Т.27. – С.7–8.
81. *Франко І.* До студій над Ст. Руданським // *Франко І.* Зібр. творів: У 50 т. – К., 1976–1986. – Т.28. – С.219–221.
82. *Франко І.* Життя і побут сучасного селянина на Україні і у Франції // *Франко І.* Зібр. творів: У 50 т. – К., 1976–1986. – Т.26. – С.61–73.
83. *Франко І.* Іван Тобілевич (Карпенко-Карий) // *Франко І.* Зібр. творів: У 50 т. – К., 1976–1986. – Т.37. – С.374–380.
84. *Франко І.* Іван Тобілевич (Карпенко-Карий). Драми і комедії. Том I. // *Франко І.* Зібр. творів: У 50 т. – К., 1976–1986. – Т.31. – С.11.
85. *Франко І.* Література, її завдання і найважливіші ціхи // *Франко І.* Зібр. творів: У 50 т. – К., 1976–1986. – Т.26. – С.5–14.
86. *Франко І.* Марія Маркович (Марко Вовчок). Посмертна згадка // *Франко І.* Зібр. творів: У 50 т. – К., 1976–1986. – К., 1976–1986. – Т.37. – С.276–279.
87. *Франко І.* Михайло П[етрович] Старицький // *Франко І.* Зібр. творів: У 50 т. – К., 1976–1986. – Т.33. – С.230–277.
88. *Франко І.* Молода Україна. Провідні ідеї й епізоди. – Львів, 1910. – Ч.1.
89. *Франко І.* Олександр Яківлевич Кониський (18 серпня 1836 – 12 грудня 1900) // Мозаїка. Із творів, що не ввійшли до Зібр. тв. У 50 т. – К., 1976–1986. – Львів, 2001. – С.148–150.
90. *Франко І.* Осип-Юрій Федькович // *Франко І.* Зібр. творів: У 50 т. – К., 1976–1986. – Т.27. – С.37–39.
91. *Франко І.* Перше повне видання творів Федьковича // *Франко І.* Зібр. творів: У 50 т. – К., 1976–1986. – Т.33. – С.116–136.
92. *Франко І.* Про життя і діяльність Олександра Кониського // Мозаїка. Із творів, що не ввійшли до Зібр. тв. У 50 т. – К., 1976–1986. – Львів, 2001. – С.122–147.
93. *Франко І.* Хто такий “Лис Микита” і відки родом? // *Франко І.* Зібр. творів: У 50 т. – К., 1976–1986. – Т.4. – С.58–67.
94. *Франко І.* Хуторна поезія П.А.Куліша // *Франко І.* Зібр.

	<p>творів: У 50 т. – К., 1976–1986. – Т.26. – С.161–179.</p> <p>95. <i>Франко І.</i> Ювілей Івана Левицького (Нечуя) // <i>Франко І.</i> Збір. творів: У 50 т. – К., 1976–1986. – Т.35. – С.370–376.</p> <p>96. <i>Хороб С.</i> «Драма – моя стародавня страсть...» (Драматургія і театр Івана Франка). Івано-Франківськ, 2016.</p> <p>97. <i>Черкаський В.</i> Художній світ Панаса Мирного. – К., 1989.</p> <p>98. <i>Чопик Р.</i> Вовчок // Слово і час. – 2007. – №8. – С.3–14.</p> <p>99. <i>Чопик Р.</i> Ессе Ното: Добра звістка від Івана Франка. – Львів: Львівське відділення Ін-ту літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України, 2002.</p> <p>100. <i>Шанько Г.</i> Непідвладна забуттю: життя і творчість Олени Пчілки. Полтава, 1999.</p> <p>101. <i>Шаховський С.</i> Майстерність Івана Франка. – К., 1956.</p> <p>102. <i>Юрій Федькович</i> в розвідках і матеріалах. – К., 1958.</p> <p>103. <i>Якимович Б.</i> Іван Франко – видавець: Книгознавчі та джерелознавчі аспекти. Львів, 2006.</p> <p>104. <i>Якимович Б.</i> “Лис Микита” і “Мойсей” Івана Франка: до питання генези ідеї українського профетизму // Схід. – 2006. – №(6)78. – С.74–77.</p> <p>105. <i>Ярема Я.</i> Хронологія життя і творчості Івана Франка. Львів, 2006.</p>
Тривалість курсу	Один семестр (четвертий)
Обсяг курсу	Денна форма навчання: 16 годин лекційних, 16 годин практичних занять і 90 годин самостійної роботи; Загальний обсяг – 122 години.
Очікувані результати навчання	<p style="text-align: center;">Після завершення курсу студенти знатимуть:</p> <ul style="list-style-type: none"> – історичні та суспільно-політичні умови розвитку української літератури другої половини ХІХ ст.; – роль національно-патріотичних організацій в пробудженні й формуванні національної самосвідомості українського народу; – життєвий і творчий шлях українських письменників 50–60-х і 70–90-х років ХІХ ст.; – провідні художньо-естетичні концепти творчості авторів цього періоду; – зміст, тематику, проблематику основних програмних творів; – основні тенденції функціонування жанрів, стилів, напрямів; – рівень співвіднесення традицій і новаторства в літературному процесі; <p style="text-align: center;">умітимуть:</p> <ul style="list-style-type: none"> – працювати з першоджерелами; – використовувати методологічні принципи при аналізі творів різних жанрів; – розуміти відмінні та спільні ознаки художніх текстів, зумовлені часом і обставинами творення, авторською індивідуальністю; – розрізняти жанрово-стильові ознаки творів, їхню приналежність до певної школи, періоду; – висвітлювати проблематику творчості письменників з погляду історії сприйняття та сучасного розуміння; – аналізувати художні твори, що входять до програми з української літератури для 9–10 класів середньої загальноосвітньої школи;

	– самостійно аналітично мислити й фахово аргументувати власну позицію.
Ключові слова	Середня школа, українська література, літературний процес, біографія письменника, поезія, проза, драматургія, театр, художній твір, поетика, жанр, стиль, реалізм, романтизм, модернізм
Формат курсу	очний
Теми	* СХЕМА КУРСУ
Підсумковий контроль, форма	іспит
Пререквізити	«Вступ до літературознавства», «Усна народна творчість», «Історія української літератури» (попередні періоди), «Історія зарубіжної літератури», «Історія України»
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Методологічною основою курсу є принцип історизму, усі художні твори досліджуються у зв'язку з часом їхнього написання, із подіями в житті того чи іншого автора, дотичними до аналізованого історико-літературного періоду, єдності із тогочасними ідейно-естетичними тенденціями. Під час викладання навчальної дисципліни передбачені: лекції (лекції-презентації, лекції-бесіди, лекції-дискусії); робота з різноманітними джерелами інформації (університетські й шкільні підручники з української літератури, наукова й дидактична література, медіатексти); індивідуальне та комбіноване опитування (теоретичний матеріал і практичні завдання); створення та демонстрація студентських презентацій; конспектування наукових статей (із маркуванням та власним аналізом); виконання самостійної роботи (читання, перегляд, прослуховування й аналіз запропонованих аудіо- та відеоматеріалів; прикріплення власних рецензій, відгуків на форумі в MOODLE); виконання тестів у Google- або Microsoft-формах тощо.
Необхідне обладнання	Вивчення курсу передбачає використання проектора, ноутбука й екрана для різноформатних презентацій, доступу до інтернету.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за шкалою: – практичні заняття: 30% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 30; – модулі/письмові роботи: 20% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 20; – іспит: 50% семестрової оцінки; максимальна кількість балів 50. Підсумкова максимальна кількість балів 100.
Питання до екзамену	1. Суспільно-політична та культурна атмосфера в Україні у II полов. XIX ст. 2. Поезія пошевенківської епохи: традиції і новаторство. 3. Розвиток жанру поеми у поезії 50–60-х рр. XIX ст. 4. Основні тенденції розвитку прози 50–60-х рр. XIX ст. 5. Світлий і темний дух П.Куліша. Життєвий і творчий шлях письменника. Взаємини П.Куліша з Т.Шевченком, Марко Вовчком.

6. Ідейно-естетичний аналіз збірки “Досвітки” П.Куліша.
7. Суперечливий характер “Хуторної поезії” П.Куліша. І.Франко про збірку.
8. “Чорна рада” П.Куліша – перший український історичний роман. Особливості вивчення роману в школі.
9. Марко Вовчок: “таємниця її обличчя”. Чотири періоди творчості Марка Вовчка.
10. Новаторство “Народних оповідань” Марка Вовчка.
11. “Інститутка” Марка Вовчка: повість про панночку чи селянку? Шляхи вивчення повісті в школі.
14. Жанр казки у творчості Марка Вовчка.
15. Проза О.Стороженка.
16. Сімейна хроніка “Люборацькі” А. Свидницького – перший український соціально-побутовий роман.
17. Жовнірська поезія Ю.Федьковича.
18. Проблематика повісті “Три як рідні брати” Ю.Федьковича.
19. Тематика і проблематика та національна своєрідність байок Л.Глібова.
20. Лірика Л.Глібова. Творчість Дідуся Кенира.
21. Гумористичні поезії С.Руданського. Тематика і проблематика. Особливості жанру співомовки.
22. Жанрово-тематичне розмаїття української поезії 70–90-х рр. ХІХ ст.
23. Українська поема 70–90-х рр. ХІХ ст.
24. Особливості розвитку української прози у 70–90-х рр. ХІХ ст.
25. Українська повість 70–90-х рр. ХІХ ст.
26. Український роман 70–90-х рр. ХІХ ст.
27. Українська драматургія другої половини ХІХ ст. Театр корифеїв: доля і слава.
28. Життєвий і творчий шлях І.Нечуя-Левицького.
29. Панас Рудченко і Панас Мирний: чиновник і письменник.
30. Олена Пчілка: письменниця, громадський діяч, мати.
31. Життєвий і творчий подвиг Бориса Грінченка.
32. Основні мотиви лірики П.Грабовського. Особливості світобачення поета.
33. Я.Щоголев: запізнений романтик і “непривітаний співець”.
34. І.Манжура – співець українського степу.
35. Від І.Тобілевича до І.Карпенка-Карого.
36. Творчий шлях М.Кропивницького.
37. “Нова людина” у прозі І.Нечуя-Левицького.
38. Дореформене і післяреформене українське село у повістях І.Нечуя-Левицького.
39. Роман “Хіба ревуть воли, як ясла повні?” Панаса Мирного та Івана Білика. Історія створення, публікації. Особливості сюжету, композиції. Система образів.
40. Трагедія Христі Притиківни у романі “Повія” Панаса Мирного.
41. Світ дитини у прозі Б.Грінченка.
42. Проблема розорення “селянських гнізд” у діалогії Б.Грінченка “Серед темної ночі” та “Під тихими вербами”.
43. “Пора першого пробудження нашого жіноцтва” у повісті “Товаришки” Олени Пчілки.
44. Проблема взаємин інтелігенції і народу у прозі О.Пчілки.

	<p>45. Світ дитини в прозі Олени Пчілки.</p> <p>46. Доля України в поезії Я.Щоголева.</p> <p>47. Поезія М.Старицького – “перші проби нових тонів, нових форм, нового вислову в нашій поезії” (І.Франко).</p> <p>48. М.Старицький – драматург.</p> <p>49. Соціальні акценти драми “Доки сонце зійде, роса очі виїсть” М.Кропивницького.</p> <p>50. “Хазяїн” І.Карпенка-Карого: історія написання, прототипи і персонажі, конфлікти і характери, принципи творення комедійних ситуацій.</p> <p>51. Діалогія “Суєта” і “Житейське море” І.Карпенка-Карого. Проблема батьків і дітей. Життя української богеми.</p> <p>52. Проблема зради в історичних драмах І.Карпенка-Карого.</p> <p>53. Проблема автобіографізму збірки “Малий Мирон”.</p> <p>54. Збірка “З вершин і низин” І.Франка. Особливості композиції, система жанрів. Образ ліричного героя.</p> <p>55. Збірка “Зів’яле листя” І.Франка. Генеза, щоденник самогубця, авторська концепція, композиція, образи ліричного героя і ліричної героїні.</p> <p>56. Збірка “Мій Ізмарагд” І.Франка. Особливості композиції. Поліфонія жанрів.</p> <p>57. Образ автора у збірці “Із днів журби” І.Франка.</p> <p>58. Концепція книги “Semper tūo” І.Франка. Жанрово-композиційні особливості збірки.</p> <p>59. Соціально-побутові поеми І.Франка (“Панські жарти”, “Сурка”).</p> <p>60. Українська версія “Reineke-Fuchs-a”.</p> <p>61. Образ І.Вишенського в однойменній поемі І.Франка.</p> <p>62. Франкова версія Каїна.</p> <p>63. Поема “Мойсей” – заповіт І.Франка українському народові.</p> <p>64. Тематика і проблематика малої прози І.Франка.</p> <p>65. Бориславський цикл І.Франка: нові теми і нові образи в українській літературі.</p> <p>66. Проблеми галицького села у малій прозі І.Франка.</p> <p>67. Тюремні оповідання І.Франка: суспільно-психологічні студії “дна”.</p> <p>68. Майстерність Франка-прозаїка у новелах “Сойчине крило”, “Маніпулянтка”, “Батьківщина”.</p> <p>69. Соціальна утопія роману “Борислав сміється” І.Франка.</p> <p>70. “Захар Беркут” – “образ громадського життя Карпатської Русі в XIII віці”.</p> <p>71. Проблема взаємин інтелігенції і народу в романі “Лель і Полель” І.Франка.</p> <p>72. “Для домашнього вогнища” і “Основи суспільності” – домінанта антигероя.</p> <p>73. Художні колізії роману “Перехресні стежки” І.Франка. Євген Рафалович – новий естетичний ідеал письменника.</p> <p>74. Тематика і проблематика комедій І.Франка “Рябина”, “Учитель”, “Майстер Чирняк”.</p> <p>75. Драма І.Франка “Украдене щастя”: генеза, сюжет, конфлікти, характери.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

СХЕМА КУРСУ

Тижд. / год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття) ¹	Література	Завдання, год	Термін виконання
МОДУЛЬ 1.					
1/2	<p>Суспільно-політична ситуація в Україні у другій половині XIX ст. та її вплив на культурно-мистецьке, літературне життя українського народу. Зародження, діяльність “Громад”, зв’язки “громадівців” із Галичиною. Роль “Просвіти” у національному відродженні України. Виникнення, реформування, діяльність НТШ, значення товариства у становленні та утвердженні української наукової думки.</p> <p>Перший український журнал “Основа”. Галицькі народовські часописи “Вечерниці”, “Мета”, “Русалка”, “Нива”, “Правда”, “Зоря”, “Діло”, “Буковина”. Франківські видання: “Друг”, “Громадський друг”, “Дзвін”, “Молот”, “Світ”, “Дрібна бібліотека”, “Народ”, “Жите і слово”.</p> <p>Програми, діяльність народовської, москвофільської, русько-української радикальної партій.</p> <p>Ідейно-тематичні та жанрові пошуки української прози 50-60-х рр. Розвиток жанру оповідання у творчості Марка Вовчка, П.Куліша, Ю.Федьковича, А. Свидницького, О.Стороженка та ін. Романи П.Куліша, О.Стороженка, А.Свидницького.</p>	лекція			лютий, 2025

¹ Тематика практичних занять і список літератури в додатку.

	<p>Новаторство та епігонство української поезії 50-60-х рр. Вплив Т.Шевченка на творчість П.Куліша, Л.Глібова, Ю.Федьковича, С.Руданського, С.Воробкевича та ін.</p> <p>Розширення тематичних та жанрово-стильових меж прози 70-90-х рр. Еволюція жанру повісті у творчості І. Нечуя-Левицького, Панаса Мирного, Б.Грінченка, Олени Пчілки, І. Франка. Становлення соціально-психологічного роману. Поява повістей і романів із життя інтелігенції. Історичні повісті і романи.</p> <p>70-90-і роки – новий етап у розвитку української поезії, жанрова своєрідність, тематична різноманітність, епічність зображення, ритміко-інтонаційне багатство. Поезія М.Старицького, Б.Грінченка, Олени Пчілки, Я.Щоголіва, І.Манжури.</p> <p>Розвиток українського театру у 70-90-х рр. Відновлення театрального життя в Галичині. Діяльність театру “Руської бесіди”. Створення українського театру корифеїв. Драматургія І.Карпенка-Карого, М.Кропивницького, Б.Грінченка, Олени Пчілки, І.Франка.</p>				
2/2	<p>Світоглядні, історіософські позиції П.Куліша, їхня еволюція. Літературно-видавнича діяльність письменника. Поетичні збірки П.Куліша “Досвітки”, “Хуторна поезія”, “Дзвін”, “Хуторні недогарки”, “Позичена кобза”. Жанрово-стильове багатство поезій. Поєми П.Куліша. Перекладацька діяльність письменника. І.Франко про поетичну творчість та переклади П.Куліша. “Чорна рада” – перший історичний роман в українській літературі.</p>	лекція			лютий, 2025

	Складність проблематики, особливості композиції, жанрово-художня своєрідність твору. Значення діяльності П.Куліша в розвитку української літератури і культури.			
3/2	Літературний феномен Марії Вілінської-Маркович. Періодизація творчості Марка Вовчка. “Народні оповідання” – нове явище в українській літературі. Жанр героїко-романтичної повісті-казки в прозі письменниці (“Маруся”, “Кармелюк”, “Невільничка”, “Дев’ять братів і десята сестриця Галя”). Проблема авторства “Народних оповідань”.	лекція		березень, 2025
МОДУЛЬ 2.				
4/2	Життєвий і творчий шлях І.Нечуя-Левицького. Проблематика, композиційні особливості, поетика повістей І.Нечуя-Левицького. Особливості гумору, комізм ситуацій, своєрідність характерів у соціально-побутових повістях І.Нечуя-Левицького. І.Франко про повісті І.Нечуя-Левицького. “Хмари” , “Над Чорним морем” – перші українські романи з життя інтелігенції. Тематика і проблематика історичних романів І.Нечуя-Левицького “Князь Єремія Вишневецький”, “Гетьман Іван Виговський”. Драматургія письменника. “На Кожум’яках”, “Голодному й опеньки – м’ясо”, “Маруся Богуславка”.	лекція		березень, 2025
5/2	Рання творчість Панаса Мирного. Повість “Лихі люди” – перший твір української народницької літератури. Економічне становище українського села до і після реформи 1861 р. у повістях “Голодна воля”, “Лихо давне і сьогочасне”. Проблема “пропащої сили” у прозі	лекція		квітень, 2025

	<p>Панаса Мирного. Історія створення, генезис, проблематика, особливості сюжету та композиції, система образів роману Панаса Мирного та Івана Білика “Хіба ревуть воли, як ясла повні?”. Соціально-психологічний роман “Повія”: історія написання і публікації, композиція, соціально-психологічний детермінізм поведінки головної героїні. Мала проза письменника. Соціальний характер конфлікту, особливості композиції, засоби творення образів у драмі Панаса Мирного “Лимерівна”.</p>				
6/2	<p>Життя і творчість І.Карпенка-Карого. Проблема соціального розшарування в українському селі. Традиційність сюжету і новаторство письменника у драмі “Наймичка”. Психологізм соціально-побутової драми “Безталанна”. “Драми стяжання”: жанр комедії у творчості І.Карпенка-Карого (“Розумний і дурень”, “Сто тисяч”, “Хазяїн”). Своєрідність конфлікту, особливості гумору у комедії “Мартин Боруля”. Діалогія “Суєта”, “Житейське море” – проблема взаємин інтелігенції і народу. Історична тематика у творчості І.Карпенка-Карого.</p>	лекція			квітень, 2025
7/2	<p>Суспільно-політичні, філософські, естетичні погляди І.Франка. Романтичний характер першої поетичної збірки “Баляди и розказы”. Збірка “З вершин і низин” як етапне явище в українській літературі. Своєрідність композиції. Поетика циклів. Жанр сонета в поезії І.Франка. “Проскрибовані” поезії збірки “З вершин і низин”. Інтимна лірика І.Франка. “Зів’яле листя” – вершина ліричної творчості</p>	лекція			травень, 2025

	<p>письменника. Концепція ліричного героя. Філософія життя і смерті у ліричній драмі І.Франка. “Зів’яле листя” в оцінці літературної критики. Морально-етичні засади збірки “Мій Ізмарагд”. Жанрова своєрідність збірки. Образ автора і образ ліричного героя у збірці “Із днів журби”. Майстерність Франка-поета у збірці “Semper tūo”. Своєрідність збірки “Давне й нове”. Редакторська робота І.Франка над збіркою “Із літ моєї молодості”.</p> <p>Проблематика та жанрова різноманітність поем І.Франка. Соціально-побутові поеми. Літературна критика про поему “Панські жарти”. Сатиричні поеми. Історичні поеми. Філософські поеми. Проблема взаємин особи і суспільства, вождя і народу у поемах І.Франка. Поема “Мойсей” – вершина творчості І.Франка.</p>				
8/2	<p>Твори з життя інтелігенції. Образ нової людини у студії “На дні”, нарисі “Моя стріча з Олексою”. Історична тема у прозі І.Франка. Проблема взаємин інтелігенції і народу у романах “Лель і Полель”, “Перехресні стежки”. Морально-етична проблематика романів “Для домашнього вогнища”, “Основи суспільності”. Автобіографізм незакінченого роману “Не спитавши броду”. Повість “Великий шум”.</p> <p>Соціально-психологічна драма “Украдене щастя”. Фольклорна основа твору. Художня своєрідність і сценічність драми. Доля і становище учителя в Галичині у драмі “Учитель”. Історичні драми І.Франка. Жанр комедії у творчості письменника. Перекладацька діяльність І.Франка.</p> <p>Роль і місце української літератури другої половини XIX ст. в національній духовній</p>	лекція			травень, 2025

парадигмі. Світове значення класичного українського письменства				
---	--	--	--	--

Додаток

ТЕМА № 1
“ЧОРНА РАДА” П.КУЛІША – ПЕРШИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ІСТОРИЧНИЙ РОМАН

1. Історичні, фольклорні та літературні джерела роману.
2. Сюжетні колізії «Чорної ради». Хронотоп твору.
3. Руїна очима Пантелеймона Куліша. Образ автора в романі.
4. Система персонажів «Чорної ради».
5. Історичні персонажі твору. Проблема взаємин вождя і народу.
6. Протистояння січового і городового козацтва. Причини конфліктів. Авторські симпатії та антипатії.
7. Образ Московії. Перші паростки «гібридної» війни.
8. Батьки і діти в романі.
9. Любовний «чотирикутник» «Чорної ради».
10. Національна своєрідність роману.
11. Народнопоетична основа твору. Мова і стиль «Чорної ради».

Дискусійні питання

- 1) «Чорна рада» – волтерскоттівський тип роману чи оригінальний художній твір?
- 2) Як впливають світогляд автора та його історична концепція на відтворення подій у романі? Чим зумовлені симпатії й антипатії письменника до своїх героїв?
- 3) «Проміняв жінку на тютюн та люльку...». Проблема козацького вибору: шабля чи жінка?
- 4) Quo vadis: Україна на різнодоріжжі: Іван Виговський – Яким Сомко – Іван Брюховецький?
- 5) Родина Череванів: хто в домі господар?
- 6) За що кохають Лесю Череванівну?
- 7) Чи можна вважати Кирила Тура героєм байронічного типу?
- 9) Чому саме Богдан Чорногор – «побро» Кирила Тура?
- 10) «Чорна рада» – романтика і реалізм?
- 11) Роман Пантелеймона Куліша у свічаді сучасності.

Список літератури

1. *Багрий Р.* Шлях сера Вальтера Скотта на Україну («Тарас Бульба» М. Гоголя і «Чорна рада» П. Куліша в світлі історичної романістики Вальтера Скотта). Київ, 1993.
2. *Величко С.* Літопис. Київ, 1991. Т. 1.
3. *Вороний М.* Пантелеймон Куліш // *Вороний М.* Поезії. Переклади. Критика. Публіцистика. Київ, 1996. С. 566–575.
4. *Гармата А.* Авторська інтерпретація історичних образів у романі П. Куліша «Чорна рада» // Літературний процес: методологія, імена, тенденції: збірник наукових праць. Серія: Філологічні науки. Київ, 2010. № 1. С. 69–73.
5. *Гречанюк Ю.* Пригодницько-любовна інтрига в романі П. Куліша «Чорна рада»: історична ймовірність чи авторська вигадка // Матеріали V конгресу Міжнародної асоціації україністів: Літературознавство. Чернівці, 2003. Кн. 2. С. 56–58.
5. *Гуляк А.* Контрверсія роману П. Куліша «Чорна рада» // Наука і сучасність. Збірник наукових праць. Київ, 1998. Вип. 1. С. 171–181.
6. *Гуляк А.* Пантелеймон Куліш – фундатор українського історичного роману // Мовознавство. Літературознавство. Методика. Збірник наукових праць Уманського педуніверситету імені П. Тичини. Умань, 1999. С. 125–131.
7. *Гуляк А.* Специфіка жанру історичного роману Пантелеймона Куліша «Чорна рада» // Визвольний шлях. 2006. Кн. 1. С. 64–79.
8. *Девдюк І.* Образ Кирила Тура у романі П. Куліша «Чорна рада» як героя байронічного типу // Султанівські читання: збірник статей. Івано-Франківськ, 2012. Вип. 2. С. 31–32.
9. *Дзира І.* Органічний зв'язок мови «Літопису Самовидця» й роману П. Куліша «Чорна рада» // Наукові праці Кам'янець-Подільського державного університету. Серія: Історичні науки. Кам'янець-Подільський, 2004. Т. 13. С. 501–506.
10. *Зборовська Н.* Аристократичний код мужності і маргіналізації України у «Чорній раді» П. Куліша // *Зборовська Н.* Код української літератури: проект психоісторії новітньої української літератури: монографія. Київ, 2006. С. 121–131.
11. *Зеров М.* Куліш: «Чорна рада» // *Зеров М.* Твори: У 2 т. Київ, 1990. Т. 2. С. 196–203.
12. *Івашиків В.* Пантелеймон Куліш і його «Чорна рада» // *Куліш П.* Чорна рада. Хроніка 1663 року. Київ, 1991.
13. *Івашиків В.* Художня, літературознавча і фольклорна парадигма ранньої творчості Пантелеймона Куліша. Львів, 2009.
14. *Крижанівський В.* Кулішівський образ Якіма Сомка у «Чорній раді»: історіографічне та джерелознавче підґрунтя // Література та культура Полісся: збірник наукових праць. Серія: Філологічні науки. Ніжин, 2015. Вип. 80. С. 37–44.
15. *Куліш П.* Повість про український народ. Львів, 2006.
16. Літопис гадяцького полковника Григорія Граб'янки. Київ, 1992.
17. Літопис Самовидця. Київ, 1971.
18. *Нахлік Є.* Пантелеймон Куліш // *Куліш П.* Твори: В 2 т. Київ, 1994. Т.1. С.5–36.
19. *Нахлік Є.* Пантелеймон Куліш: особистість, письменник, мислитель: У 2-х т. Київ, 2007.
20. *Неділько В.* Пантелеймон Куліш // Нові імена в програмі з української літератури. Київ, 1993. С.5–37.
21. *Пантелеймон Куліш* і українське національне відродження: Доповіді та повідомлення наукової конференції, присвяченої 175-роковинам від дня народження письменника. Харків, 1995.
22. *Пилипюк Л.* Художній час і художній простір у творі П. Куліша «Чорна рада» // Мова і культура: збірник наукових праць. Київ, 2010. Вип. 13. Т. 2. С. 292–298.

23. *Слоньовська О.* «Гетьмани, гетьмани, якби-то ви встали...»: (Аналіз роману П. Куліша «Чорна рада») // Дивослово. 1994. № 12. С. 11–16.
24. *Слюсар А.* Про психологізм у «Чорній раді» П. О. Куліша // Літературознавство: Матеріали IV конгресу Міжнародної асоціації українців (Одеса, 26–29 серпня 1999 р.). Київ, 1996. Кн. 1. С. 328–334.
25. *Ткачук М.* Романтичний світ творів Пантелеймона Куліша. Тернопіль, 2014.
26. *Ткачук М.* Художній дискурс роману «Чорна рада» Пантелеймона Куліша // Вісник Запорізького національного університету: Збірник наукових статей. Філологічні науки. Запоріжжя, 2008. № 2. С. 231–238.
27. *Федорук О.* Структура роману Куліша «Чорна рада»: історія тексту // Спадщина. Літературне джерелознавство. Текстологія. Київ, 2016. Т. 10. С. 168–200.
28. *Шубравський В.* Перед світанком (Про творчість письменника П. О. Куліша) // Вітчизна. 1969. № 9. С. 180–185.
29. *Янковська Ж.* Фольклорно-етнографічні мотиви роману Пантелеймона Куліша «Чорна рада» // Вісник Львівського університету: збірник наукових праць. Серія: Філологія. Львів, 2010. Вип. 43. С. 208–215.

ТЕМА № 2

ПОЕТИКА «НАРОДНИХ ОПОВІДАНЬ»

1. Історія написання «Народних оповідань». Джерела творів.
2. Жанрова структура малої прози Марка Вовчка.
3. Сюжетно-композиційні особливості. Динаміка конфліктів.
4. Часопростір «Народних оповідань».
5. Оповідач (характер, життєва позиція, стильова манера, роль у творі).
6. Система образів. Індивідуалізація персонажів.
7. Фольклоризм «Народних оповідань». Народнорозмовна стихія малої прози Марка Вовчка.
8. Прижиттєва критика «Народних оповідань».
9. Новаторство письменниці.
10. Проблема авторства «Народних оповідань».

Дискусійні питання

- 1) Чи можна на основі художніх текстів установити гендерну приналежність автора/авторки «Народних оповідань»?
- 2) Чи мав рацію П. Куліш, коли писав, що Марія Маркович *«приймає на себе образ молодичь та бабусь наших і лицедійствує з них так, що не скрізь угадаєш, що взято з натури, а що створено в пориві акторського захоплення»*?
- 3) Статичними чи динамічними постають персонажі малої прози Марка Вовчка?
- 4) Які функції виконують мікрообрази в «Народних оповіданнях»?

- 5) Чому малу прозу Марка Вовчка вважають ритмічною й мелодійною?
- 6) Чому «Народні оповідання» стали сенсацією в тогочасній європейській літературі?
- 7) Що переважає в малій прозі письменниці: фольклорна стилізація чи новаторський стиль?
- 8) Чи можемо вважати «Народні оповідання» реалістичними творами? Чи справді вони народні? Які ще стильові ознаки їм властиві?
- 9) Чи приваблює сучасного читача мала проза Марка Вовчка?

Список літератури

1. *Бойко Ю.* Хто написав «Народні оповідання»? // *Бойко Ю.* Вибране. Heidelberg, 1990. Т. IV.
2. *Брандіс С.* Марко Вовчок. Київ, 1975.
3. *Вертій О.* Народні джерела національної самобутності української літератури 70–90-х років XIX століття. Суми, 2005.
4. *Грицай М.* Марко Вовчок. Творчий шлях. Київ, 1983.
5. *Доманицький В.* Авторство Марка Вовчка // ЗНТШ. 1908. Т. LXXXIV. Кн. 4. С. 111–171.
6. *Доманицький В.* Марія Олександрівна Маркович – авторка «Народніх оповідань» // ЛНВ. 1908. Т. XLI. Кн 1. С. 48–75.
7. *Дорошкевич О.* «Народні оповідання» Марка Вовчка – том 1 (1858) // *Дорошкевич О.* Реалізм і народність української літератури 19 ст. Київ, 1986.
8. *Єфремов С.* Марко Вовчок. Літературна характеристика. Київ, 1907.
9. *Засенко О.* Марко Вовчок. Життя, творчість, місце в історії літератури. Київ, 1964.
10. *Зборовська Н.* Марко Вовчок як імітація творчості в українській психоісторії // *Зборовська Н.* Код української літератури: проект психоісторії новітньої української літератури. Київ, 2006. С. 98–116.
11. *Зеров М.* Марко Вовчок; Марко Вовчок. Творчість; Критика про Марка Вовчка // *Зеров М.* Твори: У 2 т. Київ, 1990. Т. 2. С. 224–235.
12. *Клименко Т.* Обряд і звичай як інтертекстуальний компонент в оповіданнях Марка Вовчка // Вісник Житомирського державного університету. 2008. № 42. С. 207–211.
13. *Крупка М.* Марко Вовчок і українська жіноча літературна традиція // Актуальні проблеми сучасної філології. Серія: Літературознавство. Рівне, 2004. Вип. 13. С. 77–82.
14. *Крутікова Н.* Сторінки творчого життя (Марко Вовчок в житті і праці). Київ, 1965.
15. *Куліш П.* Взгляд на малороссийскую словесность по случаю выхода в свет книги «Народні оповідання Марка Вовчка» // *Куліш П.* Твори: У 2 т. Київ, 1989. Т. 2. С. 477–484.
16. *Левчик Н.* Самоозначення у мистецькому слові: етапи творчого шляху Марка Вовчка // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. 2012. Вип. 27. С. 97–101.
17. *Лобач-Жученко Б.* Літопис життя і творчості Марка Вовчка. Київ, 1987.
18. *Лобач-Жученко Б.* О Марко Вовчок: Воспоминания, поиски, находки. Київ, 1987.
19. Марко Вовчок в критиці: Збірник статей, рецензій, висловлювань. Київ, 1955.
20. Марко Вовчок: Статті і дослідження. Київ, 1985.

21. Міщук Р. Українська оповідна проза 50–60-х років XIX ст. Київ, 1978. С. 185–250.
22. Недзвідський А. Марко Вовчок. Семінарії. Київ, 1981.
23. Огоновський О. Історія літератури руської. Львів, 1893. Ч. III. Від. 2.
24. Нахлік Є. Українська романтична проза 20–60-х років XIX ст. Київ, 1988.
25. Новик О. «Максим Гримач» Марка Вовчка як романтичне оповідання // Українська мова і література в школі. 2010. № 1. С. 21–24.
26. Пилипенко О. Ганна Барвінок: тематичний спектр. Навіщо нам «Праправнучка Баби Борця, або Що таке жіноча сила // Сучасність. 2006. № 2. С. 145–151.
27. Ревуцька С. «Не до пари» Марка Вовчка: глибини родинної дисгармонії // Наукові записки. Серія: Філологічні науки (літературознавство). Кіровоград, 2008. Вип. 79. С. 315–323.
28. Ревуцька С. Україномовна проза Марка Вовчка: психоаналітична інтерпретація. Кривий Ріг, 2011.
29. Сохацька Є. Феномен Марка Вовчка // Дивослово. 2013. № 12. С. 45–51.
30. Тараненко М. Марко Вовчок: Літературний портрет. Київ, 1958.
31. Франко І. Марія Маркович (Марко Вовчок). Посмертна згадка // Франко І. Зібрання творів: У 50 т. Київ, 1976–1986. Т. 37: Літературно-критичні праці (1906–1908). С. 276–279.
32. Франко І. Нарис історії українсько-руської літератури до 1890 р. // Франко І. Зібрання творів: У 50 т. Київ, 1976–1986. Т. 41: Літературно-критичні праці (1890–1910). С. 301–302.
33. Хоменко Б. Народні джерела творчості Марка Вовчка: На матеріалах української прози. Київ, 1977.
34. Хоменко Б. Образне слово Марка Вовчка// Українська мова і література в школі. 1974. № 1. С. 19–25.
35. Чопик Р. Вовчок // Слово і Час. 2007. № 8. С. 3–14.

ТЕМА № 3

“УКРАЇНСЬКА ЖИЗНЬ” У ПРОЗІ І. НЕЧУЯ-ЛЕВИЦЬКОГО

1. Полеміка І. Нечуя–Левицького та І. Франка про завдання та шляхи розвитку української літератури.
2. Тематичні горизонти Нечуєвої прози. Багатогранність проблематики. Світ образів.
3. Сюжетно-композиційні особливості повістей письменника.
4. «Дві московки»: традиція і новаторство прозаїка.
5. «Микола Джеря» – *«історія всього українського селянства в тую важку епоху, написана в однім широкім образі»* (І. Франко).
6. «Бурлачка» – еволюція «жіночої недолі» в українській літературі.
7. «Кайдашева сім'я» – мікромодель нових суспільних відносин на селі в пореформену епоху?
8. «Старосвітські батюшки та матушки» – *«повість не клерикальна, а навиворіт»* (І. Нечуй–Левицький).
9. «Хмари» – пошуки «нової людини» в літературі.
10. І. Нечуй–Левицький – майстер пейзажу.

Дискусійні питання

- 1) Хто мав рацію в полеміці І. Франка й І. Нечуя-Левицького? На чьому боці виявилась історична правда?
- 2) Чи зреалізував І. Нечуй-Левицький свої теоретичні концепції в художній практиці?
- 3) Чим викликане тяжіння письменника до жанру повісті-хроніки?
- 4) Що спільне, а що відмінне між «московками» Тараса Шевченка, Марка Вовчка й І. Нечуя-Левицького?
- 5) Якою була еволюція героя-протестанта в новій літературі (від Наталки Полтавки до Миколи Джері)?
- 6) Чи вмотивований щасливий кінець у повісті «Бурлачка»?
- 7) Хто винен у «домашній війні» Кайдашів? Наскільки переконливо відтворив письменник процес руйнування «селянських гнізд»? Коли сміються герої «Кайдашевої сім'ї»?
- 8) Порівняйте способи зображення життя духовенства в романах «Старосвітські батюшки та матушки» І. Нечуя-Левицького та «Люборацькі» А. Свидницького. Чий твір гостріший, більш проблемний? Чому?
- 9) Павло Радюк – «новий чоловік»?
- 10) Чому автор змінив назву першого роману про українську інтелігенцію

Список літератури

1. Білецький О. Іван Семенович Левицький (Нечуй) // *Білецький О.* Зібрання праць: У 5 т. Київ, 1965. Т. 2. С. 317–367.
2. Бойко Н. Творчість Івана Нечуя-Левицького 1860–1870-х років: жанрові й стильові пошуки і здобутки // *Вісник Черкаського університету.* № 20 (273). Серія: Філологічні науки. Черкаси, 2013. С. 36–40.
3. Бондар М. Поетика прози І. Нечуя-Левицького: у пошуку естетичних конститuentів // *Іван Нечуй-Левицький: постать та творчість: збірник праць Всеукраїнської наукової конференції.* Черкаси, 2008. С. 105–123.
4. Бондар М. Становлення образу «нової людини» в українському письменстві 60–70-х років XIX ст.: художні рішення І. Нечуя-Левицького // *Вісник Черкаського університету.* № 20 (273). Серія: Філологічні науки. Черкаси, 2013. С. 20–36.
5. Вільна Я. Морально-естетична концепція людини в ранній творчості Івана Нечуя-Левицького (на матеріалі оповідання «Рибалка Панас Круть»). // *Наукові записки.* Серія: Літературознавство. Вип. 38. Тернопіль, 2013. С. 23–33.
6. Власенко В. Художня майстерність І. Нечуя-Левицького. Київ, 1960.
7. Грицюта М. Селянство в українській дожовтневій літературі. Київ, 1979.
8. Гусар-Струк Д. Реабілітація «Хмар» Івана Нечуя-Левицького // *Літературознавство: матеріали III конгресу Міжнародної асоціації українців* (Харків, 26–29 серпня 1996 р.). Київ, 1996. С. 389–397.
9. Єфремов С. Іван Левицький-Нечуй // *Єфремов С.* Вибране: Статті. Наукові розвідки. Монографії. Київ, 2002. С. 396–494.
10. Жигун В. Роман І. Нечуя-Левицького «Хмари»: онірокритичний аспект // *Іван Нечуй-Левицький: постать і творчість: Всеукраїнська наукова конференція, 25–27 вересня 2008 р.: до 170-річчя з дня народження І. С. Нечуя-Левицького.* Черкаси, 2008. С. 209–214.
11. Зарва В. Модель героя ліберала-реформатора, культурника в романі «Хмари» І. Нечуя-Левицького // *Іван Нечуй-Левицький: постать і творчість:*

- Всеукраїнська наукова конференція, 25–27 вересня 2008 р.: до 170-річчя з дня народження І. С. Нечуя-Левицького. Черкаси, 2008. С. 267–276.
12. *Зарва В.* Просвітительська концепція «нового героя» в «Хмарах» І. Нечуя-Левицького // Літературознавство: матеріали IV конгресу Міжнародної асоціації україністів (Одеса, 26–29 серпня 1999 р.). Київ, 1996. Кн. 1. С. 349–359.
13. *Іванченко Р.* Іван Нечуй-Левицький. Нарис життя і творчості. Київ, 1980.
14. *Кавун Л.* Повість Нечуя-Левицького «Кайдашева сім'я» і мімезис // Іван Нечуй-Левицький: постать і творчість: Всеукраїнська наукова конференція, 25–27 вересня 2008 р.: до 170-річчя з дня народження І. С. Нечуя-Левицького. Черкаси, 2008. С. 277–283.
15. *Карпань І.* Осмислення долі української жінки в романі Івана Нечуя-Левицького «Хмари» // Літературознавство. Фольклористика. Культурологія. Вип. 15–17. Черкаси, 2014. С. 168–174.
16. *Клименко Г.* Модерністські інтенції зрілої творчості Івана Нечуя-Левицького // Вісник Черкаського університету. Серія: Філологічні науки. № 1. Кн. 1. Черкаси, 2018. С. 37–46.
17. *Коваленко В.* «Прикмічу в панні щось не естетичне, і вже вона не моя» (проблема любові і шлюбу у творчості І. Нечуя-Левицького) // Літературознавство. Фольклористика. Культурологія. Збірник наукових праць: до 60-річного ювілею літературознавця, доктора філологічних наук, професора В. Т. Поліщука. – Черкаси, 2013. С. 141–176.
18. *Коваленко В.* «Чогось той рай стає пеклом» (Проблема любові і шлюбу в творчості І. Нечуя-Левицького) // Холодний Яр. № 3. Черкаси, 2013. С. 234–278.
19. *Крутікова Н.* Творчість І. С. Нечуя-Левицького (статті та матеріали). Київ, 1961.
20. *Майдан О.* Особливості наративної манери Івана Нечуя-Левицького // Актуальні проблеми сучасної філології: Літературознавство. Вип. 11. Рівне, 2002. С. 30–40.
21. *Мариненко Ю.* Творчість І. Нечуя-Левицького 1900-х років (аксіологічний аспект) // Іван Нечуй-Левицький: постать і творчість: збірник праць Всеукраїнської наукової конференції. Черкаси, 2008. С. 124–134.
22. *Мейзерська Т.* Три сні Нимидори: оніричний простір повісті І. С. Нечуя-Левицького «Микола Джеря» // Онірична парадигма світової літератури. Сучасні літературознавчі студії. Київ, 2004. Вип. 1. С. 91–96.
23. *Мищук Р.* До характеристики індивідуального стилю І. Нечуя-Левицького // Індивідуальні стилі українських письменників ХІХ – початку ХХ ст. Київ, 1987. С. 140–168.
24. *Мищук Р.* Про гуманізм творчості І. Нечуя-Левицького // Радянське літературознавство. 1987. № 5. С. 26–35.
25. *Мищук Р.* Співець душі народної. Київ, 1987.
26. *Моторнюк І.* «Прохідна, учнівська стаття» Івана Франка // Збірник праць кафедри української преси і Дослідницького центру історії західноукраїнської преси. Львів, 2006. Вип. 7.
27. *Муравецька Я.* Реалізм у теоретичному осмисленні Івана Нечуя-Левицького // Синопис: текст, контекст, медіа. 2018. № 3 (23). С. 17–25.
28. *Наєнко М.* Іван Нечуй-Левицький і модернізм // Іван Нечуй-Левицький: постать і творчість: збірник праць Всеукраїнської наукової конференції. Черкаси, 2008. С. 135–138.
29. *Нечуй-Левицький І.* Українство на літературних позах з Московщиною. Львів, 1998.
30. *Ніковський А.* Передмова до «Бурлачки» // Нечуй-Левицький І. Бурлачка. Київ, 1926. С. 5–28.
31. *Панченко В.* Дві повісті Івана Нечуя-Левицького («Хмари», «Кайдашева сім'я») // Неубієнна література: дослідницькі етюди. К., 2007. С. 78–

102.

32. *Панченко В.* Катастрофа у Семигорах («Кайдашева сім'я») // Холодний Яр. № 3. Черкаси, 2013. С. 303–313.
33. *Пахаренко Н.* Засоби характеротворення в «Афонському пройдисвіті» І. Нечуя-Левицького // Іван Нечуй-Левицький: постать і творчість: Всеукраїнська наукова конференція, 25–27 вересня 2008 р.: до 170-річчя з дня народження І. С. Нечуя-Левицького. Черкаси, 2008. С. 302–306.
34. *Підмогильний В.* Іван Левицький-Нечуй (Спроба психоаналізу творчості) // Життя й революція. 1927. № 9 (вересень). С. 295–303.
35. *Побірченко Н.* Проблеми національного виховання в творчості І. Нечуя-Левицького. Київ, 2000.
36. *Походзіло М.* Іван Нечуй-Левицький: Літературний портрет. Київ, 1966.
37. *Приходько І.* Українська ідея у творчості І. Нечуя-Левицького. Львів, 1998.
38. *Середа В.* Витоки стильової манери видатного прозаїка // Радянське літературознавство. 1988. № 11.
39. *Сивкова І.* Гумор і сатира у повісті Івана Нечуя-Левицького «Старосвітські батюшки та матушки» // Вісник Черкаського університету. Вип. 138. Серія: Філологічні науки. Черкаси, 2008. С. 24–36.
40. *Сивкова І.* Жанрово-стильова природа повісті Івана Нечуя-Левицького «Старосвітські батюшки і матушки» // Іван Нечуй-Левицький: постать і творчість: Всеукраїнська наукова конференція, 25–27 вересня 2008 р.: до 170-річчя з дня народження І. С. Нечуя-Левицького. Черкаси, 2008. С. 151–167.
41. *Сивкова І.* Повість Івана Нечуя-Левицького «Причепи»: мотиви, образи, психологізм // Літературознавство. Фольклористика. Культурологія. Вип. 15–17. Черкаси, 2014. С. 88–104.
42. *Тарнавський М.* Нечуваній Нечуй. Реалізм в українській літературі. Київ, 2016.
43. *Ткалич І.* Семантика і структура іронії у повісті Івана Нечуя-Левицького «Кайдашева сім'я» // Іван Нечуй-Левицький: постать і творчість: Всеукраїнська наукова конференція, 25–27 вересня 2008 р.: до 170-річчя з дня народження І. С. Нечуя-Левицького. Черкаси, 2008. С. 307–313.
44. *Франко І.* Життя і побут сучасного селянина на Україні і у Франції // *Франко І.* Зібрання творів: У 50 т. Київ, 1976–1986. Т. 26: Літературно-критичні праці (1876–1885). С. 61–73.
45. *Франко І.* Література, її завдання і найважливіші ціхи // *Франко І.* Зібрання творів: У 50 т. Київ, 1976–1986. Т. 26: Літературно-критичні праці (1876–1885). С. 5–14.
46. *Франко І.* Ювілей Івана Левицького (Нечуя) // *Франко І.* Зібрання творів: У 50 т. Київ, 1976–1986. Т. 35: Літературно-критичні праці (1903–1905). С. 370–376.
47. *Хропко П.* Романи І. Нечуя-Левицького з життя інтелігенції // Українська мова і література в школі. 1988. № 11. С. 3–10.
48. *Шевчук В.* Про «захмарених» героїв Івана Нечуя-Левицького, а також закон про тенденцію художнього твору і його мистецьку повновартність // *Нечуй-Левицький І.* Хмари. Київ, 1993.
49. *Шкуть Л.* Трактатування питань національної історії та культури в романах: «Чорна рада» П. Куліша та «Хмари» І. Нечуя-Левицького // Українська мова та література в школі. 1999. № 4. С. 28–33.
50. *Шупта-В'язовська О.* Преімпресіонізм у творчості Нечуя-Левицького // Іван Нечуй-Левицький: постать і творчість: Всеукраїнська наукова конференція, 25–27 вересня 2008 р.: до 170-річчя з дня народження І. С. Нечуя-Левицького. Черкаси, 2008. С. 145–150.

ТЕМА № 4
ПРОБЛЕМА “ПРОПАЩОЇ СИЛИ” У ТВОРЧОСТІ ПАНАСА МИРНОГО

1. Історія створення й публікації роману Панаса Мирного та Івана Білика «Хіба ревуть воли, як ясла повні?».
2. Проблематика твору.
3. Особливості сюжету та композиції.
4. Художній час і простір роману.
5. Система образів. Генеалогії Чіпки Варениченка, Максима Гудзя, Василя Польського.
6. «Малі світи» роману: дитячий, батрацький, селянський, злодійський, солдатський, панський, чиновницький, земський тощо.
7. Мова і стиль твору.

Дискусійні питання

- 1) Чим зумовлений фаталізм у долі Івана Левадного («П'яниця»).
- 2) Чи були «пропащою силою» герої повісті «Лихі люди»?
- 3) Які чинники вплинули на характер, вдачу, поведінку Чіпки Варениченка?
- 4) Чи справедливою є формула «два життя – дві долі» (Чіпка і Грицько, Чіпка і Максим Гудзь)?
- 5) Яку роль відграють жінки в житті Чіпки Варениченка, Грицька Чупруненка, Максима Гудзя?
- 6) Чи простежується в романі «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» ідеал селянина, ідеал селянської родини?
- 7) Чи можна вважати твір Панаса Мирного й Івана Білика романом виховання?
- 8) Що призвело до трагедії Христі Притиківни («Повія»): талан чи соціальні обставини, а може, щось інше?
- 9) Чому сила героїв Панаса Мирного «пропаща»?

Список літератури

1. *Бакал Л.* Дослідження сюжету й композиції роману П. Мирного та І. Білика «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» // Українська література в загальноосвітній школі. 2010. № 3. С. 18–21.
2. *Білецький О.* Панас Мирний // *Білецький О.* Зібрання праць: У 5 т. Київ, 1969. Т. 2. С. 368–411.
3. *Білик І.* Рецензія на першу редакцію роману «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» // Матеріали до вивчення історії української літератури. Київ, 1960. Т. 3.
4. *Гончар О.* Перший симфоніст української прози // *Гончар О.* Письменницькі роздуми. Київ, 1980. С. 64–73.
5. *Горленко В.* «Повія». Роман П. Мирного. Частина перша // Слово і Час. 1993. №1. С. 19–21.
6. *Грицай М.* Борець за народну долю // *Мирний П.* Хіба ревуть воли, як ясла повні? Київ, 1981. С. 5–18.
7. *Грицай М.* Літописець народного життя // *Мирний П.* Хіба ревуть воли, як ясла повні? Київ, 1986. С. 5–14.
8. *Грицай М.* Панас Мирний. Нарис життя і творчості. Київ, 1986.

9. *Грицютенко І.* Мова та стиль художніх творів Панаса Мирного. Київ, 1959.
10. *Грінченко Л.* Особливості художнього часопростору роману Панаса Мирного та Івана Білика «Хіба ревуть воли, як ясла повні?». Урок – літературний журнал. 10 клас // Вивчаємо українську мову та літературу. 2013. № 4. С. 14–21.
11. *Євдокименко В.* Суспільно-політичні погляди Панаса Мирного. Київ, 1955.
12. *Єфремов С.* Панас Мирний // *Єфремов С.* Вибране: Статті. Наукові розвідки. Монографії. Київ, 2002. С. 495–677.
13. *Зубков С.* Великий реаліст // *Мирний П.* Твори в 2-х томах. Київ, 1985. Т. 1. С. 5–16.
14. *Льницький О.* Конфлікт між козацьким і селянським світоглядом у романі «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» // Слово і Час. 1990. № 4. С. 51–56.
15. *Кирилюк Є.* Панас Мирний. Київ, 1939.
16. *Ковдя С.* Новаторство Панаса Мирного у створенні системи персонажів // Українська література в загальноосвітній школі. 2003. № 5. С. 8–10.
17. *Колосова В.* Народна мораль у романі Панаса Мирного та Івана Білика «Хіба ревуть воли, як ясла повні?». 10 кл. // Вивчаємо українську мову та літературу. 2007. № 34. С. 7–12.
18. *Костюк Г.* Панас Мирний: життя та творчість: (критично-біографічний нарис з додатком статті про І. Білика). Харків, 1931.
19. *Лаврунов К.* З історії створення соціально-психологічного роману «Повія» Панаса Мирного. Херсон, 1955.
20. *Левченко Н.* Феноменологічна екзегеза імені як конструент психологічної характеристики літературних героїв: роман Панаса Мирного «Повія» // Вісник Житомирського педагогічного університету. Наукове періодичне видання. Житомир, 2004. Вип. 15. С. 209–212.
21. *Майдан О.* Психологічні спостереження Панаса Мирного в жанрі роману // Слово і Час. 1999. № 10. С. 28–32.
22. *Марковський М.* Як утворивсь роман «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» П. Мирного та Ів. Білика // Записки історично-філологічного відділу. Кн. V: (1924–1925). Київ, 1925. С. 72–146.
23. *Матвєєва Т.* Гріх як абсолют світу абсурду (за романом Панаса Мирного та І. Білика «Хіба ревуть воли, як ясла повні?») // Наукові записки: національний університет «Острозька академія». Серія: Філологічна. Острог, 2012. Вип. 28. С. 140–150.
24. *Мелешко В.* Інтелігенція і проблема справедливості насильства у повістях Панаса Мирного // Наукові записки Полтавського педагогічного інституту ім. В. Г. Короленка. Серія філологічна. Полтава, 1994. С. 134–143.
25. *Мелешко В.* Морально-етична проблематика повістей Панаса Мирного // Гідне слово: збірник наукових праць. Полтава, 1993. С. 85–91.
26. *Мельникова К.* Філософія фаталізму в романах Т. Гарді «Тесс із роду д'Ербервіллів» і Панаса Мирного «Повія» // Проблеми сучасного літературознавства: збірник наукових праць. Одеса, 2014. Вип. 19. С. 340–349.
27. *Михальчук О.* Об'єктивний тип романного мислення (Роман «Хіба ревуть воли, як ясла повні?») // Слово і Час. 1994. № 4–5. С. 22–26.
28. *Мищук Р.* Реалізм Панаса Мирного і проблема художньої розповіді // Проблеми історії та теорії реалізму української літератури XIX – поч. XX ст. Київ, 1991.
29. *Пивоваров М.* Проза Панаса Мирного 70-х років. Київ, 1959.
30. *Пивоваров М.* Майстерність психологічного аналізу: Роман «Повія» Панаса Мирного. Київ, 1960.
31. *Погребенник В.* Панас Мирний // Українська мова та література. 1998. № 21–24.
32. *Приходько І.* Неволя України у творах Панаса Мирного та Степана Руданського. Тернопіль, 1995.
33. *Рудницький М.* Від Мирного до Хвильового. Між ідеєю і формою. Дрогобич, 2009.

34. *Сиваченко М.* Історія створення роману «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»: з творчої лабораторії Панаса Мирного та Івана Білика. Київ, 1957.
35. *Сиваченко М.* Корифей української прози: нарис творчості Панаса Мирного. Київ, 1967.
36. *Сиваченко М.* Уваги до оповідання «Лихий попутав» // Радянське літературознавство. 1968. № 12. С. 19–30.
37. *Стешенко І.* Панас Мирний – співець «лиха давнього й сьогочасного» // Літературно-науковий вісник. 1914. Т. 66. Кн. 7–8. С. 59–94.
38. *Ушкалов Л.* Реалізм – це есхатологія: Панас Мирний. Харків, 2012.
39. *Федоренко Т.* Згублене життя: (До композиційного вивчення роману «Повія» Панаса Мирного) // Українська література в загальноосвітній школі. 2003. № 4. С. 34–37.
40. *Франко І.* Молода Україна. Провідні ідеї й епізоди. Львів, 1910. Ч. 1.
41. *Хачатурян К.* Особливості часо-просторової організації роману Панаса Мирного «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» // Актуальні питання суспільних наук та історії медицини. Чернівці, 2020. № 3. С. 74–78.
42. *Хачатурян К.* Художній час і простір у романістиці Панаса Мирного // Наукові записки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Серія: Літературознавство. 2017. Вип. 1 (85). С. 156–165.
43. *Хропко П.* «Широкий та вільний розмах думки» як константа романного мислення Панаса Мирного // Індивідуальні стилі українських письменників ХІХ – поч. ХХ ст. Київ, 1987. С. 169–198.
44. *Черкаський В.* Панас Мирний. Біографія. Київ, 1973.
45. *Черкаський В.* Художній світ Панаса Мирного. Київ, 1989.
46. *Штейнбук Ф.* Оповідання Панаса Мирного «П'яниця» у контексті тілесно-міметичного методу аналізу художніх творів // Українська мова й література у сучасній школі. 2012. № 1. С. 42–53.
47. *Шупта-В'язовська О.* Психологізм повісті «Лихі люди» в контексті художнього часу та простору // Вісник Запорізького державного університету. Серія: Філологія. Запоріжжя, 2001. № 4. С. 173–175.

ТЕМА № 5

КОМЕДІЇ ІВАНА КАРПЕНКА-КАРОГО

1. Традиції комедійного жанру в українській драматургії ХІХ ст.
2. «Комедію нам дайте, комедію...» (місце комедії серед інших драматичних творів Івана Карпенка-Карого).
3. Трагікомічність «Мартина Борулі».
4. Народження українського «чумазого» в п'єсах «Розумний і дурень», «Сто тисяч».
5. «Я сам бачу, що це найкраща моя комедія». «Хазяїн»: історія написання, прототипи й персонажі, конфлікти й характери, принципи творення комедійних ситуацій.
6. Дилогія «Суєта» і «Житейське море».
7. Новаторство комедіографа.

Дискусійні питання

- 1) Чи симпатизує автор Мартинові Борулі? Чому?
- 2) Що імпонує вам в образі Герасима Калитки?
- 3) Яку роль у п'єсі «Сто тисяч» виконує копач Бонавентура?
- 3) Терентій Пузир – «дика страшенна сила». Чому він не став культурним хазяїном?
- 4) Чи належать до «драм стягання» комедії «Суєта» й «Житейське море»?
- 5) Яким був і чи міг бути інакшим процес первісного накопичення капіталів?
- 6) На кого «працював» Терентій Пузир?
- 7) Чи випадковий у п'єсі образ Соні Пузир – культурної, освіченої гімназистки, спадкоємиці величезного багатства?
- 8) Що може відбутися в маєтках Пузиря після смерті хазяїна?
- 9) Чи потрібен нам сьогодні «Хазяїн»?

Список літератури

1. *Бабенко О.* На сторожі духовності: національний характер українців у творчості І. Тобілевича. Кіровоград, 1998.
2. *Бабенко О.* Про деякі доміанти творчості І. Тобілевича (Карпенка-Карого) – комедіографа // Наукові записки. Серія: Філологічні науки (літературознавство). Кіровоград, 2000. Вип. XXVII. С. 52–61.
3. *Бабенко О.* У світлі істинного: дещо про морально-етичні проблеми та загальнолюдські цінності в творчому осмисленні І. Тобілевича (Карпенка-Карого). Кіровоград, 2002.
4. *Бондаренко Ю.* Вивчення п'єси І. Карпенка-Карого «Сто тисяч» крізь призму проблеми «грошей» // Методика. Досвід. Пошук. Ніжин, 2004. Вип. 8. С. 51–54.
5. *Борщаговський О.* Драматургія Тобілевича. Київ, 1948.
6. *Бурбан В.* Калитка і Пузир. Ява друга... : Сучасне прочитання класика з нагоди його 160-річного ювілею // Культура і життя. 2005. 19 жовтня.
7. *Вертій О.* З'ясування народних джерел творчості письменника в школі // Українська мова і література в школі. 2004. № 5; № 7–8. С. 32–36.
8. *Вертій О.* Народні джерела типізації в драматургії Карпенка-Карого // Українська література в загальноосвітній школі. 2000. № 4. С. 23–32.
9. *Вієвський В.* Поетика комедійної творчості І. Карпенка-Карого. Кіровоград, 1995.
10. *Ганіч Н.* Герої Ж.-Б. Мольєра, М. Куліша та І. Карпенка-Карого – носії однієї пристрасті: за п'єсами «Міщанин-шляхтич», «Мина Мазайло» та «Мартин Боруля» // Зарубіжна література. 2007. № 45. С. 13–16.
11. *Дем'янівська Л.* Іван Карпенко-Карий (І. К. Тобілевич). Життя і творчість. Київ, 1995.
12. *Єфремов С.* Карпенко-Карий // *Єфремов С.* Вибране. Статті. Наукові розвідки. Монографії. Літературно-критичні статті. Київ, 1993. С.172–185.
13. *Івашків В.* Іван Тобілевич (Карпенко-Карий). Нарис життя і творчості. Тернопіль, 2011.
14. *Карасевич В.* Образ Терентія Пузиря за комедією «Хазяїн» І. К. Карпенка-Карого // Українська література в загальноосвітній школі. 2000. № 4. С. 33–36.
15. *Киричок П.* Найвидатніший слов'янський драматург // Кур'єр Кривбасу. № 43–44. С. 45–51.

16. *Кміт Ю.* Карпенко-Карий (Іван Тобілевич) // Літературно-науковий вістник. 1900. Т. 11. С. 1–22.
17. *Козлов А.* Українська дожовтнева драматургія. Еволюція жанрів. Київ, 1991.
18. *Коломієць Р.* Театр Саксаганського і Карпенка-Карого. Київ, 1984.
19. *Малютіна Н.* Українська драматургія кінця XIX початку XX століття: аспекти родово-жанрової динаміки. Одеса, 2006.
20. *Малютіна Н.* Явище жанрової інтерактивності у драматургії І. Карпенка-Карого // Слово і Час. 2008. № 1. С. 53–61.
21. *Мамонтов Я.* Драматургія Тобілевича // *Тобілевич І.* Твори: У 6 т. Харків, 1931. Т. 6: Біографія. Бібліографія. Критика. Архівні матеріали. С. 143–251.
22. *Новиков А. І.* Карпенко-Карий в контексті літературно-мистецького життя другої половини XIX – початку XX ст. // Всесвітня література та культура. 2010. № 3. С. 2–8.
23. *Новиков А.* Українська драматургія й театр від найдавніших часів до початку XX ст.: монографія. Харків, 2011.
24. *Павлішена Л.* Традиції естетики М. В. Гоголя у драматургії І. Карпенка-Карого // М. Гоголь і Україна: Гоголівські читання в Полтаві: збірник наукових праць. Полтава, 2009. С. 54–58.
25. *Перепелиця П.* Про п'єсу І. Карпенка-Карого «Хазяїн» // *Карпенко-Карий І.* Хазяїн. Київ, 1978. С. 143–148.
26. *Петлюра С.* Пам'яті Івана Тобілевича // Дивослово. 1995. № 8. С. 4–7.
27. *Пилипчук Р.* Іван Карпенко-Карий // *Карпенко-Карий І.* Драматичні твори. Київ, 1989.
28. *Пільгук І.* Іван Карпенко-Карий (Тобілевич). Київ, 1976.
29. *Піскун Ів.* Драматургія Тобілевича. Київ, 1941.
30. *Погребенник В.* Іван Карпенко-Карий (Тобілевич) (1845 – 1907) // Українська мова та література. 1998. № 21–24 С. 38–40.
31. *Поліщук К.* Драматургічне мистецтво Івана Тобілевича (Карпенка-Карого) у метапоетичному дискурсі // Слово і Час. № 9. 2015. С. 102–106.
32. *Поліщук К.* Драматургія Івана Тобілевича (Карпенка-Карого) як культурно-мистецький феномен // Між Бугом і Дніпром. Науково-краєзнавчий вісник. Вип. IV. Кіровоград, 2015. С. 82–94.
33. *Рильський М.* Гордість української драматургії // *Рильський М.* Література і народна творчість. Київ, 1956. С. 113–118.
34. *Свербилова Т.* Уроки «Хазяїна» наприкінці 20 століття: (Матеріали не зовсім за підручником) // Слово і Час. 1998. № 3. С. 61–63.
35. *Сидоренко В.* Робота з текстом комедії Івана Карпенка-Карого «Хазяїн» // Дивослово. 1995. № 9. С. 38–40.
36. *Скрипник І.* Іван Карпенко-Карий. Літературний портрет. Київ, 1960.
37. Спогади про Івана Карпенка-Карого. Київ, 1987.
38. *Стеценко Л.* Карпенко-Карий (І. К. Тобілевич). Життя і діяльність. Київ, 1957.
39. *Стеценко Л. І.* Карпенко-Карий і його комедії // *Карпенко-Карий І.* П'єси. Київ, 1982. С. 5–20.
40. Творчість І. Карпенка-Карого: слово і дія через віки: збірник науково-методичних праць. Київ, 2005.
41. *Тобілевич С.* Життя Івана Тобілевича (Карпенка-Карого). Київ, 1945.
42. *Тобілевич С.* Мої стежки і зустрічі. Київ, 1957.
43. *Франко І.* Іван Тобілевич (Карпенко-Карий) // *Франко І.* Зібрання творів: У 50 т. Київ, 1976–1986. Т. 37: Літературно-критичні праці (1906–1908). С.374–380.

44. Франко І. Іван Тобілевич (Карпенко-Карий). Драми і комедії. Том І. // Франко І. Зібрання творів: У 50 т. Київ, 1976–1986. Т. 31: Літературно-критичні праці (1897–1899). С. 11.
45. Фурсова Л. Мистецькі паралелі: Мольєр. «Міщанин-шляхтич» – Карпенко-Карий. «Мартин Боруля»: Компаративний ідейно-тематичний аналіз // Зарубіжна література в навчальних закладах. 2004. № 4.
46. Хамардюк М. «Мій «Хазяїн» не єсть Терещенко» // Слово і Час. 1993. № 6. С. 58–59.
47. Цибаньова О. Літопис життя і творчості І. Карпенка-Карого (І. К. Тобілевича). Київ, 1967.
48. Чорній С. Карпенко-Карий і театр. Мюнхен; Нью-Йорк, 1978.
49. Шнайдер Б. Трагедія «Сава Чалий» Карпенка-Карого і українська історична драма ХІХ ст. Київ, 1959.
50. Ярошевич І. Історичний прототип фольклорного і літературного образу Сави Чалого // Актуальні проблеми української літератури і фольклору. Донецьк, 1999. Вип. 3. С. 89–96.
51. Ярошевич І. Образ Сави Чалого в українських історичних баладах // Актуальні проблеми української літератури і фольклору. Донецьк, 1999. Вип. 4. С. 30–43.
52. Ярошевич І. Художня інтерпретація Сави Чалого у фольклорній прозі // Актуальні проблеми української літератури і фольклору. Донецьк, 2001. Вип. 6. С. 209–221.

ТЕМА № 6 ЛІРИЧНА ДРАМА І. ФРАНКА

1. «Тричі мені являлася любов...»: таємниці інтимного життя поета.
2. Генеза «Зів'ялого листя». Передмова до збірки. Щоденник самогубця. Авторська концепція ліричної драми.
3. Композиція збірки «Зів'яле листя».
4. «Не можу жити, не можу згинуть...»: образ ліричного героя.
5. «Ти одна моя правдива любов»: образ ліричної героїні.
6. Реальне й містичне в «Зів'ялому листі».
7. Художні знахідки поета. Жанрова парадигма. Своєрідність ритмомелодики.
8. «Зів'яле листя» в критиці.

Дискусійні питання

- 1) Чи справді нещасливими були взаємини І. Франка з коханими жінками?
- 2) Чому поет написав дві концептуально протилежні передмови до збірки «Зів'яле листя»?
- 3) Чому автор доводить свого героя до самогубства?
- 4) Чи відрізняються «жмутки» від ліричних циклів?
- 5) Як позначився щоденник самогубця на композиції «Зів'ялого листя»? Чи знаходимо «сліди перечитання» щоденника в «ліричній драмі»?
- 6) Чи можемо ототожнювати ліричного героя «Зів'ялого листя» з автором?

- 7) Чи впізнаєте ви в ліричній героїні збірки прототипів коханих жінок поета?
- 8) Чи можете ви відповісти на запитання ліричного героя «Зів'ялого листя»: «За що, красавице, я так тебе люблю»?
- 9) Реальна чи містична любов у «Зів'ялому листі»?
- 10) Які з поезій збірки ви вважаєте найбільш майстерними? У чому ви бачите новаторство І. Франка?
- 11) Що дало підставу В. Щуратові назвати «Зів'яле листя» «об'явом декадентизму» в українській поезії? Чи погоджуєтеся ви з критиком?
- 12) Чи всі таємниці «ліричної драми» вже розгадані?

Список літератури

1. Бовсунівська Т. Феноменологічна проекція збірки Івана Франка «Зів'яле листя» // Дивослово: Українська мова й література в навчальних закладах. 1999. № 5. С. 2–7.
2. Бондаренко Л. «Твою красу я переллю в пісні...»: Вивчення поетичної збірки І. Франка «Зів'яле листя» в контексті європейської інтимної лірики // Українська література в загальноосвітній школі. 2000. № 6. С. 27–32.
3. Бунчук Б. Віршування Івана Франка: монографія. Чернівці, 2000.
4. Гаєвська Н. Художнє осмислення діалектики людської душі в збірці Івана Франка «Зів'яле листя» // Іван Франко і творення української суверенної держави. Київ, 1996 [1997]. С. 19–21.
5. Гординський С. Франкові «Квіти зла» // Київ. Філадельфія, 1956. № 4. С. 151–156.
6. Гузар З. Вступ до франкознавства: монографія. Дрогобич, 2008.
7. Гузар З. Перехресні стежки поезії Івана Франка // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях, колегіумах. 2000. № 6. С. 116–128.
8. Гундорова Т. «Зів'яле листя» Івана Франка як явище модерної культурософії // Дивослово. 1996. № 9. С. 9–15.
9. Гундорова Т. Франко не Каменяр. Франко і Каменяр. Київ, 2006.
10. Давидова-Біла Г. Ліричний суб'єкт збірки І. Франка «Зів'яле листя» // Актуальні проблеми української літератури і фольклору. Донецьк, 1999. Вип. 3. С. 113–134.
11. Денисюк І., Корнійчук В. Подвійне коло таємниць. Нові матеріали до історії «Зів'ялого листя» // Дзвін. 1990. № 8. С. 126–133.
12. Денисюк І., Корнійчук В. Невідомі матеріали до історії ліричної драми Івана Франка «Зів'яле листя» // ЗНТШ. Праці філологічної секції. Львів, 1990. Т. 221. С. 265–282.
13. Іван Франко. «Зів'яле листя»: тексти, матеріали, дослідження. Львів, 2007.
14. Ільницький М. Автобіографічні і «рольові» риси «Зів'ялого листя» Івана Франка // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. 2001. Вип. 9: Ювілейний збірник на пошану Феодосія Стебля. С. 543–555.
15. Ільницький М. Біль, обернений у слово: Лірична драма І. Франка «Зів'яле листя» // Дивослово: Українська мова й література в навчальних закладах. 2000. № 8. С. 2–7.
16. Ільницький М. Фаустівські мотиви в творчості Івана Франка // IV Міжнародний конгрес українців. Одеса, 26–29 серпня 1999. Літературознавство. Доповіді та повідомлення: збірник. Київ, 2000. Кн. 1. Ч. 2: Українська література XIX – початку XX ст. С. 539–546.

17. *Кодак М.* «Зів'яле листя» Івана Франка як гетерогенний жанроутвір // Слово і Час. 1996. № 8/9. С. 6–13.
18. *Кодак М.* Лірична драма Івана Франка «Зів'яле листя»: поетика пролонгованого дослідження // Іван Франко – письменник, мислитель, громадянин. Львів, 1998. С. 375–380.
19. *Кодак М.* Лірична драма І. Франка «Зів'яле листя» як творчий акт неореаліста // Авторська свідомість і класична поетика. Київ, 2006. С. 59–121.
20. *Корнійчук В.* Василь Щурат і поезія зів'ялого листа // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. Львів, 2004. Вип. 35. С. 219–228.
21. *Корнійчук В.* «Зів'яле листя» І. Франка і «Miłość» Я. Каспровича. Спроба типології // IV Міжнародний конгрес українців. Одеса, 26–29 серпня 1999. Літературознавство. Доповіді та повідомлення: збірник. Київ, 2000. Кн. 1. Ч. 2: Українська література ХІХ – початку ХХ ст. С. 530–537.
22. *Корнійчук В.* Ліричний універсум Івана Франка: Горизонти поетики. Львів, 2004.
23. *Костельник Г.* Плюси й мінуси в поезії Франка // *Костельник Г.* Ломання душ: 3 літературної критики. Львів, 1923. С. 45–95.
24. *Крушельницький А.* Іван Франко (поезія). Коломия, 1909.
25. *Ляшкевич П.* Лірична драма в контексті літературної традиції // Слово і Час. 1992. № 9. С. 34–39.
26. *Мороз М.* Автобіографічний елемент у ліричній драмі Івана Франка “Зів'яле листя” // ЗНТШ. Праці філологічної секції. Львів, 1990. Т. 221. С. 108–122.
27. *Наєнко М.* Іван Франко: тяжіння до модернізму. Київ, 2006.
28. *Нахлік Є.* Віражі Франкового духу: Світогляд. Ідеологія. Література. Київ, 2019.
29. *Ніньовський В.* Поетичні форми Івана Франка. Львів, 2000.
30. *Павличко Д.* “Зів'яле листя” Івана Франка // *Павличко Д.* Біля мужнього світла: Літературно-критичні статті, спогади, виступи. Київ, 1988. С. 62–79.
31. *Папуша І.* Буддійська символіка в структурі «Зів'ялого листа» Івана Франка // Наукові записки. Тернопіль, 1997. Вип. 1. С. 142–150.
32. *Папуша І.* Символічна структура «Зів'ялого листа» // Українське літературознавство. Іван Франко: Статті і матеріали. Львів, 2001. Вип. 64. С. 33–43.
33. *Сеник Л.* До проблеми інтерпретації особи автора в художній творчості («Зів'яле листя» І. Франка) // Вісник Львівського університету. Серія філологічна: Франкознавство. Львів, 2003. Вип. 32. С. 100–106.
34. *Сеник Л.* «Зів'яле листя» Івана Франка в контексті модернізму // Франкознавчі студії. Дрогобич, 2001. Вип. 1. С. 43–49.
35. *Сеник Л.* «Зів'яле листя» Івана Франка: вічний образ любові // Українське літературознавство. Іван Франко: Статті і матеріали. Львів, 1989. Вип. 52. С. 48–55.
36. *Сеник Л.* Студії ліричної драми Івана Франка «Зів'яле листя». Львів, 2007.
37. *Сеник Л.* Філософські мотиви «Зів'ялого листа» Івана Франка // Українське літературознавство. Іван Франко: Статті та матеріали. Львів, 1988. Вип. 50. С. 18–24.
38. *Слоньовська О.* Від «Зів'ялого листа» до «Похорону» (Містика в далеко не містичних творах Івана Франка) // Шевченко. Франко. Стефаник. Івано-Франківськ, 2002. С. 179–202.
39. *Тихолоз Б.* Ерос versus Танатос (філософський код “Зів'ялого листа”). Львів, 2004.
40. *Тихолоз Б.* Психодрама Івана Франка в дзеркалі рефлексійної поезії: студії. Львів, 2005.

41. *Тихолоз Б.* Філософська лірика Івана Франка: Діалектика поетичної рефлексії: монографія. Львів, 2009.
42. *Тихолоз Б.* Франко як текст: досліди і досвіди. Львів, 2021.
43. *Ткачук М.* Лірика Івана Франка. Тернопіль, 2006.
44. *Франко З.* Мова інтимної лірики Івана Франка // Мовознавство. 1985. № 5. С. 30–36.
45. *Чернишенко Л.* Від циклу до ліричної драми: З творчої історії збірки І. Франка «Зів'яле листя» // Дзвін. 2000. № 5/6. С. 145–151.
46. *Шаховський С.* Майстерність Івана Франка. Київ, 1956.
47. *Щурат В.* Др Іван Франко // Франкознавчі студії. Збірник наукових праць. Дрогобич, 2001. Вип. 1. С. 173–180.
48. *Щурат В.* Поезія зівялого листя в виду суспільних завдач штуки (Прочитавши ліричну драму І. Франка «Зівяле листе») // Франкознавчі студії. Збірник наукових праць. Дрогобич, 2001. Вип. 1. С. 189–203.
49. *Ярема Я.* До проблеми ідейного змісту «ліричної драми» Ів. Франка «Зів'яле листя» // Іван Франко. Статті і матеріали. Львів, 1948. Збірник 1. С. 91–123.

ТЕМА № 7

ПОЕМА «МОЙСЕЙ» – ЗАПОВІТ ІВАНА ФРАНКА УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДОВІ

1. Історія створення поеми «Мойсей». Джерела твору. Трансформація біблійного міфу.
2. Сюжетно-композиційні особливості поеми. Роль позасюжетних елементів.
3. Проблематика твору. Природа конфліктів.
4. «Пролог» до «Мойсея» – синтез політичних, ідейно-естетичних пошуків автора.
5. Система образів твору.
6. Франкова версія пророка. Автобіографізм образу Мойсея.
7. Художні засоби поеми: магія простоти і складності. Ритміка та фоніка «Мойсея».
8. Поема «Мойсей» у прижиттєвій критиці.

Дискусійні питання

- 1) Що спонукало І. Франка написати поему «Мойсей»: поїздка до Італії, діалоги з Теодором Герцлем, однойменний твір Корнила Устияновича, власне подвижництво, що не знаходило розуміння у суспільстві?
- 2) Порівняйте сюжет поеми з біблійним міфом. Наскільки вони тотожні? Чи відходить автор від тексту Святого Письма?
- 3) Як переплітаються у творі зовнішня і внутрішня дії? Яка з них важливіша?
- 4) Порівняйте «Пролог» І. Франка з відомими посланнями П. Куліша. Чим відрізняються позиції обох поетів у ставленні до українського народу? Чи відмовився І. Франко від своїх поглядів на Україну-Русь, висловлених у передмові до збірки «Obrazky galicyjskie»?
- 5) Голос Датана – це голос здорового глузду?
- 6) Чому третя спокуса Азазеля зламала Мойсея?

- 7) Чи можемо вважати Мойсея «пасіонарною жертвою» (О. Забужко)?
- 8) Поема «Мойсей» – твір неоромантизму?
- 9) Чим близький поетові образ пророка?
- 10) Чому І. Франко назвав поему «даром весільним» українському народові?

Список літератури

1. *Гнатюк М. І.* Франко і Т. Масарик: Мойсеї своїх народів // *Гнатюк М.* Заміри глибин. Франкознавчі студії. Львів, 2016. С. 346–351.
2. *Гнатюк М.* «Ми не є антисемітами. Говоримо се явно і одверто // *Гнатюк М.* Заміри глибин. Франкознавчі студії. Львів, 2016. С. 334–346.
3. *Гнатюк М.* «Твоїми говоритиму устами...»: Іван Франко в контексті свого часу. Київ, 2021.
4. *Гришаєнко Н.* Проблема вождя і народу в поемі І. Франка «Мойсей» // *Ідейно-художнє новаторство в українській літературі.* Київ, 1985. С. 95–99.
5. *Гузар З.* Вступ до франкознавства: монографія. Дрогобич, 2008.
6. *Гундорова Т.* Франко не Каменяр. Франко і Каменяр. Київ, 2006.
7. *Євшан М.* Пісня про Мойсея (Студія над твором І. Франка) // *Євшан М.* Критика; Літературознавство; Естетика. Київ, 1998. С. 435–443.
8. *Забужко О.* Філософія української ідеї та європейський контекст (Франківський період). Київ, 1993.
9. *Завадка Б.* Проблема сатанізму в поемі «Мойсей» І. Франка // *Іван Франко – письменник, мислитель, громадянин.* Львів, 1998. С. 429–433.
10. *Зубрицька М.* Смысл і абсурдність буття у поемі І. Франка «Мойсей» // *Сучасність.* 1993. № 2. С. 110–115.
11. *Каспрук А.* Українська поема кінця ХІХ – початку ХХ ст. Ідеї, теми, проблеми жанру. Київ, 1973.
12. *Каспрук А.* Філософські поеми І. Франка. Київ, 1965.
13. *Лесик В.* Патріотична поема Івана Франка «Мойсей» (художня структура твору) // *Українська філологія: школи, постаті, проблеми: збірник наукових праць Міжнародної наукової конференції, присвяченої 150-річчю від дня заснування кафедри української словесності у Львівському університеті.* Львів, 1999. Ч. 1. С. 207–214.
14. *Мазепа В.* Культуроцентризм світогляду І. Франка. Київ, 2004.
15. *Неврлий М.* Філософські основи Франкового «Мойсея» // *Іван Франко – письменник, мислитель, громадянин.* Львів, 1998. С. 255–262.
16. *Пархомик Р.* Поема Івана Франка «Мойсей» – твір неоромантизму? // *Українське літературознавство. Іван Франко: Статті та матеріали.* Львів, 1993. Вип. 58. С. 160–166.
17. *Поліщук Я.* «Мойсей» І. Франка на перехресті традиції і модерну // *Дивослово.* 2003. № 10. С. 7–11.
18. *Скоць А.* Генієві народу – пролог до «Мойсея» І. Франка // *Дзвін.* 1990. № 8. С. 134–138.
19. *Скоць А.* До генези поеми І. Я. Франка «Мойсей» // *Іван Франко: Статті і матеріали.* Львів, 1965. Збірник 12.
20. *Скоць А.* «Засяєш у народів вольних колі...» (Франків пролог до «Мойсея») // *Українське літературознавство. Іван Франко: Статті та матеріали.* Львів, 1988. Вип. 52. С. 31–41.
21. *Скоць А.* Легенди віків і поема І. Я. Франка «Мойсей» // *Українське літературознавство. Іван Франко: Статті й матеріали.* Львів, 1968. Вип. 3. С. 104–112.

22. *Скоць А.* Поеми Івана Франка. Львів, 2002.

23. *Скоць А.* «Я ж весь вік свій, весь труд тобі дав...» (До характеристики образу Мойсея) // Українське літературознавство. Іван Франко: Статті і матеріали. Львів, 1969. Вип. 7. С. 135–140.

24. *Тихолоз Б.* Франко як текст: досліди і досвіди. Львів, 2021.

25. *Шерех Ю.* Другий «Заповіт» української літератури // *Шерех Ю.* Третя сторожа. Література. Мистецтво. Ідеології. Київ, 1993. С. 192–221.

_____

27. *Ярема Я.* Мойсей. Поема Івана Франка. Критична студія. Тернопіль, 1912.

ТЕМА № 8 ПРОБЛЕМАТИКА МАЛОЇ ПРОЗИ ІВАНА ФРАНКА

1. Жанрова своєрідність малої прози І. Франка.
2. Бориславський цикл: нові теми й образи в українській літературі.
3. Проблеми галицького села в малій прозі І. Франка.
4. Тюремні оповідання: суспільно-психологічні студії «дна».
5. Модерністська проза І. Франка.
6. Об'єкти суспільно-політичної сатири І. Франка.
7. «Малий Мирон»: психологія дитячого світу.
8. Новаторство малої прози І. Франка.

Дискусійні питання

- 1) Чи простежується тематична, ідейно-естетична, жанрова еволюція малої прози І. Франка? Які форми оповіді властиві малій прозі письменника?
- 2) Як впливали соціалістичні ідеї на ранні твори письменника?
- 3) Чи перегукуються Франкові прозові твори про життя селян із циклом «Галицькі образки» («З вершин і низин»)?
- 4) Чи існує в тюремних оповіданнях І. Франка поруч із проблемою злочину проблема кари?
- 5) Наскільки автобіографічні оповідання письменника про дітей і школу?
- 6) Які улюблені сатиричні засоби Франка-прозаїка?
- 7) Які риси модернізму помітні в новелах письменника?
- 8) Чи зображує письменник світлі сторони людського життя?
- 9) Чи характерний для прози І. Франка етнографізм? Чи можемо говорити про фольклоризм його творів?
- 10) До яких стилєвих течій належить мала проза письменника? Чи йшла вона «в ногу з віком»?

Список літератури

1. *Басс І.* Художня проза Івана Франка. Київ, 1965.
2. *Білецький О.* Іван Франко. Художня проза // Слово про Великого Каменяря. Київ, 1956. Т. 1. С. 102–154.
3. *Возняк М.* З життя і творчості Івана Франка. Львів, 1955.
4. *Ворок Х.* Поетика сновидінь у прозі Івана Франка. Київ, 2018.
5. *Голод Р.* Іван Франко та літературні напрями кінця XIX – початку XX століття. Івано-Франківськ, 2005.
6. *Гузар З.* Вступ до франкознавства: монографія. Дрогобич, 2008.
7. *Дей О.* Іван Франко: Життя і діяльність. Київ, 1981.
8. *Денисюк І.* До проблеми новаторства новелістики І. Франка // Українське літературознавство. Іван Франко: Статті та матеріали. Львів, 1986. Вип. 46. С. 32–38.
9. *Денисюк І.* Політичне оповідання І. Франка // Українське літературознавство. Іван Франко: Статті і матеріали. Львів, 1980. Вип. 34. С. 16–26.
10. *Денисюк І.* Розвиток української малої прози XIX – поч. XX ст. Львів, 1999.
11. *Денисюк І.* «Суспільно-психологічна студія» або «живопись дна» // Українське літературознавство. Іван Франко: Статті і матеріали. Львів, 1968. Вип. 5. С. 92–99.
12. *Дронь К.* Міфологізм у художній прозі Івана Франка (імагологічний аспект). Київ, 2013.
13. *Жук Н.* Проза Івана Франка. Київ, 1977.
14. *Кирилюк Є.* Вічний революціонер: Життя і творчість Івана Франка. Київ, 1966.
15. *Кобилецький Ю.* Творчість Івана Франка. Київ, 1956.
16. *Колесник П.* Син народу. Життя і творчість Івана Франка. Київ, 1957.
17. *Кримський А.* «В поті чола» [рецензія на збірку оповідань І. Франка] // Історія української літературної критики та літературознавства: хрестоматія: в 3 кн. Київ, 1998. Кн. 2. С. 269–282.
18. *Куца О.* Типологічна спорідненість повісті І. Микитенка «Дитинство Гавриїла Кириченка» та оповідань І. Франка про дітей // Українське літературознавство. Іван Франко: Статті та матеріали. Львів, 1988. Вип. 52. С. 81–86.
19. *Легкий М.* Проза Івана Франка: поетика, естетика, рецепція в критиці. Львів, 2021.
20. *Легкий М.* Форми художнього викладу в малій прозі Івана Франка. Львів, 1999.
21. *Малярєнко Л.* Дитячий світ у творах І. Я. Франка: До вивчення в школі // Початкова школа. 1981. № 8. С. 55–59.
22. *Покотило К.* Оновлення стильової, розповідно-композиційної структури творів І. Франка із життя інтелігенції // Українське літературознавство. Іван Франко: Статті та матеріали. Львів, 1990. Вип. 54. С. 54–59.
23. *Приходько І.* Поетика «Лесишиної челяді» І. Франка // Українське літературознавство. Іван Франко: Статті та матеріали. Львів, 1988. Вип. 52. С. 24–31.
24. *Сабат Г.* Казки Івана Франка: особливості поетики. «Коли ще звірі говорили». Дрогобич, 2006.
25. *Тихолоз Б.* Франко як текст: досліди і досвіди. Львів, 2021.

27. *Тихолоз Н.* Казкотворчість Івана Франка (генеологічні аспекти). Львів, 2005.
28. *Ткачук М.* Естетична концепція дійсності в бориславському циклі творів І. Я. Франка (монографічне дослідження). Тернопіль, 1992.
29. *Ткачук М.* Концепт натуралізму і художні шукання в «Бориславських оповіданнях» Івана Франка. Тернопіль, 1997.
30. *Чопик Р.* Ессе Ното: Добра звістка від Івана Франка. Львів, 2001.
31. *Швець А.* Модель дитячого світу у прозі Івана Франка // Дивослово. 2005. № 9. С. 53–57.